

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitótér sora 40 fillér

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 887.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Staubert József.

Kedd, szeptember 15.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: A császárhű nemzetiségek.
A király Gallióban.
Országos bányászgyűlés Petrozsényban.
A sziniszegítő programja.
Vilmos császár Magyarországon.
Lueger kirohanása.
A politikai válság.
Róza Sándor cimborája.
Katonák tüntetése a visszatartó rendelet ellen.
A színházi helyérek leszállítása.
Beszélgetés a japán tudóssal.
A tornaegyesület háziversenye.
Botrány egy bécsi nagykövetségen.
Férjgyilkos a bíróság előtt.
Tárcsa: A doktorné. Irta: Andronicus.
Csarnok: Fa, aminek lelke van. Irta: Szinéri György.

A császárhű nemzetiségek.

Arad, szeptember 14.

Az aradi románok szócsövének büntetlen hazaárulása nyakra-főre termi már gyümölcseit. Tul a Lajtán megértették az aradi oláh ujság üzenetét s Luegerék szívesen nyújtják segítő jobbukat a nemzetiségeknek, mikor arról van szó, hogy egyesült erővel rugdossák a magyart.

Az alsóausztriai tartománygyűlés mai ülésén Lueger ur sürgősségi indítványt nyújtott be a harmadéves katonák benn tartása miatt, mely alkalommal a leggyalázatosabb támadásokat intézte Magyarországon ellen.

Bécs város polgármestere piszkos szótárának minden részletét harcba vitte ellenünk, s indítványának megokolásánál tajtékzó dühvel konstatálta, hogy a katonák visszatartása nem egyéb, mint alázatos kapitulálás Barabás, Kossuth és társai előtt.

Lueger véleménye szerint, csak a magyar harmadéves katonákat kellett volna benn tartani, mert nem járja, hogy az osztrákok bünhödjének a magyarok züllött politikai viszonyai miatt.

— Ausztria jogait meg fogjuk védeni, ugymond, a hitvány magyarok rakoncátlankodásai ellen. Megtörjük őket, s e küzdelem folyamán *bizunk a magyarországi nemzetiségekben*, kik ha behoznák is a magyar nyelvet a hadseregbe, nem fognak engedelmessé válni a magyar vezényszónak.

Az otromba kirohanás elejétől végig ocsmány meggyanusítása ama küzdelem jóhiszeműségének, melyet a magyar nemzeti jogokért folytat a törvényhozás és az egész ország. E gyanúsítások tömkelegében is a magyar nemzetiségek magatartása adta azonban a legerősebb fegyvert Lueger kezébe, aki szavait e határozatos kijelentéssel zárta:

— *Mögöttünk állanak az összes császárhű nemzetiségek!*

Az alsóausztriai tartománygyűlés tanácskozási termében rengettek a falak a lelkesedéstől, melyet Lueger ur beszéde keltett. A felhangzott tapsvihár pedig nem

egyedül a szónoknak volt címezve, hanem szólt abból valami a „császárhű nemzetiségeknek” is, kik hogy itt vannak a mi bárbar, rebellis országunkban a császár és a dinasztia védbástyái gyanánt: nagy megnyugvás az Lueger urnak és az alsóausztriai tartománygyűlésnek.

Minderre pedig alaposan rászolgáltunk. Nincs okunk szépitgetni a magunk hibáit: megérdemeltük.

Pár héttel ezelőtt történt, hogy egy német képes ujság valami esetlen illusztrációt hozott rólunk. Egy rajzot, amelyben valaki a cipője talpával érinti a magyart.

Nosza, megfújták a botrányok riadó-ját, s vendéglőkben, kávéházakban zene-szó mellett égették el a szerencsétlen német ujságot; azonfelül pedig megmozdult a kereskedelmi miniszter is, és megvon-ták a laptól a postai szállítás jogát is.

Kérdezzük, vajjon melyik nagyobb arculütése a magyar nemzeti önértetnek: a „Jugend” karrikaturája-e, avagy azok a kvalifikálhatlan, aljas támadások, melyeket a román, tót és szász ujságok intéz- nek ellenünk nap-nap után?

Amazt a külföldön gyártják tőlünk teljesen idegen emberek, emezt a velünk egy levegőn, egy kenyéren élők, kik iskoláik és egyházaik támogatására nem restelnek a mi adófilléreinkből koldulni támogatást a magyar kormánytól; nem átal- lanak fennen verdesni a mellüket, mikor

A doktorné.

Irta: Andronicus.

Stern Rezsín trafikcsboltja küszöbén belül megszűnt minden antiszemitizmus. Ennek a derék, vidám erélyes leánynak a legkorlátoltabb méltóságos urak is meghódoltak. Még egy kegyelmes ur is járt hozzá szívtart venni. S napoként csak öt darabot vett, hogy másnap megint beállithasson egy kis tereferére.

Rezsinnak annyi esze, szíve és világbéli jártassága volt, hogy mindenről szól lehetett vele váltani. Szerelmeskedni, incselkedni azonban nem lehetett vele. Nemcsak mert az árusító asztal eléggé eltorlaszolta csinos természetét a vevőktől, hanem mert rátartó is volt a leány. Vidáman, minden arrogancia nélkül tudta kor-dában tartani a legyeskedésre elszánt urakat. Afajta jellemes lány volt, a kinek már az arcára van írva, hogy nem ül az én ölembe, a kit nem akarok!

De hát kit akart mégis? Mert az csak nem képzelhető, hogy egy leány, akármilyen derék és okos, soha senkit se akarjon az ölébe ültetni?

Oh igen. Rezsín nem is titkolta, hogy neki van valakije. Nem beszélte el, szóval be sem ismerte, legfeljebb elnevetgélte a dolgot. De, a mit minden vevője akárhányszor szemmel lát-hatott, az egészen világos volt.

Rezsín trafikjában vajmi sokat lebzelt egy ifju. Viseletes fekete Ferencz-József kabátjának és sárga cipellőjének disharmonija eléggé rá

vallott a szegény orvosnővendékre. Tipikus arca, tudakos modora s a nagy könyvesomó, melyet jövet s menet rendszeren bóna alatt szorongatott, megerősítették a gyanút. Rosenblatt Samu volt a neve.

Már abba bele kellett törődni, hogy Rosenblatt ur tartozéka Rezsinnak és a trafiknak. Rezsín sohasem engedte meg, hogy hosszan elbeszélgető vevő a tudós ifjat, ha jelen volt, semmibe se vegyék, vagy — ha nem volt jelen — gunyosan emlegessék.

Bátran megértette mindenkivel a helyzetet. Rosenblatt ur szegény fiu, de derék fiu és neki jóbarátja. Rosenblatt urral ő magát a francia társalgásban gyakorolja, mert Rosenblatt ur Toussain Langenscheidt módszerével bámulatosan elsajátította e szép, de nehéz nyelvet. Ha Rosenblatt urnak nincs is olyan kellemes megjelenése és modora, mint a dzsentri ifju uraknak, mégis érányit, ha nem többet, mint azok. Azért hát, a ki ebben a trafikban akar szivarhoz jutni, az ne köszörülje a nyelvét Rosenblatt uron.

No jó. Rezsintől oly kellemes dolog volt szívtart vásárolni, hogy Rosenblatt urba minden hü vevő belenyugodott.

Sőt a fürkészőbb hajlamuk kiszimatolták azt is, hogy Rosenblatt ur, a Rezsín vőlegénye, felsővidéki koldusdiák, a ki pusztán lecke-adásokból, „kondíciók”ból alig tudná az orvosi egyetemet elvégezni. Szerencséjére a nálánál vagy három esztendővel idősebb, derék Rezsín beleszeretett a gondolatba, hogy Rosenblattból mindenestre „medicinae doctor” legyen, be-

lőle magából pedig doktorné. Rezsín trafikos üzlete igen jól megy s a tiszta jövedelemből nemcsak a takaréka jut, hanem Rosenblatt urnak tanulmányaiban való segítésére is marad. Semmiféle bizalmaskodási, szerelmeskedési joga azonban Rosenblatt urnak Rezsinnel szemben nincs.

Miután ez adatokat a rendes vevők valami- képpen mind megtudták, Rezsín nevezete kö-zöttük általában a „doktorné” lett. Persze, csak a háta mögött. Szemtől-szemben még csak ez ártatlan szóval sem merte volna senki Rezsint gyöngédtelenül illetni.

Rosenblatt ur bizonyára igen szorgalmas medikus volt, mert a vele folytatott barátság Rezsint is teljesen avatottá tette az egyetem orvosi fakultásának dolgaiban. Megtanult némé- dek medikai és kirurgiai latin görög műsöt; tudta minden professzor nevét; ismerte a bécsi, a párisi és a páduai iskolák különböző irány- elveit s a kórbonctanról, gyógyszeriantól meg a többiről úgy beszélt, mintha az volna a min- dennapi kenyere. Főfontosságúnak tartotta az orvosképzés tekintetében a minél hosszabb kli- nikai gyakorlatot a jeles professzorok oldalán, de azt állította, hogy ehhez Rosenblatt urnak tehetségén és szorgalmán felül még protekcio- ra is szüksége van. Ezért időnként kiöltözött nagyon csinosan, előkelő kalapot tűzött a fejére s rábizva az előrusítást valami hűgára, vitézül körüljárta Rosenblatt ur érdekében a professzo- rokat.

A derék, bátor, eszes leány kétségkívül megtetszett a professzoroknak, mert Rosenblatt

püspökjelöltek, vagy más egyéb hivatalra vágyók, hogy ilyen, meg olyan magyar hazafiak lesznek a királyi megerősítés után: de akik, mikor tőlünk rövidlátóktól mindezt kicsalták, egyszerre a hazaárulást tanítják a magyar pénzen segélyezett iskolákban, magyar gyűlöletet prédikálnak a templomokban, és a szankcionált püspök a legelső nyilvános alkalommal azzal tetszeleg hiveinek, hogy tüntetőleg tartózkodik csak egyetlen magyar szót is kiejteni fölszentelt ajkain.

A magyar hatóságok erélye operettbe való. Tüzzel-vassal pusztítjuk a magyar-gyűlöletet Münchenben, míg itt az ország kellős közepén összetett kezekkel nézzük, hogy hasábos cikkekben hazaáruló üzenetek mennek Bécsbe, s e cikkek nyomán szónoki babért arathat Lueger ur, fennen hirdetve, hogy:

— Mögöttünk állanak az összes császárhű nemzetiségek!

A király Galiciában.

(A lengyelek ünneplése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Vasárnap érkezett meg a király a galiciai hadgyakorlatok helyére. Az egész országban mindenfelé nagy lelkesedéssel várták.

A király útjában megállott Lembergben, a hol a pályaudvaron Potocki gróf helytartó, Badeni Szaniszló gróf, országos marsall, a katonai hatóságok fejei és a város nevében Malahovszky dr. várta az uralkodót, a ki az összegyűlt tengeri népsokaság zugó éljenzése közben lépett ki a vasuti kocsiából. Először üdvözölte a jelenlevőket, azután végig haladt a diszesszad előtt, majd pedig a rutén egyházhoz vonult, a hol a papság fogadta. O felsége résztvett az istentiszteleten, majd pedig bajján a helytartóval, a katolikus székesegyházba hajtatott és csendes misét hallgatott. Mise után a helytartósági palotába ment a király s mindenekelőtt a német és az orosz konzult fogadta magánkibál-

gatáson. Ezután következett a hivatalos fogadás.

Badeni országos marsall a tartománygyűlés élén hosszabb, részben német, részben rutén és részben lengyel hódoló beszédben üdvözölte a királyt, köszönetet mondva neki és kifejezést adva a király iránt érzett benső szeretetüknek.

A király válaszában azt mondta, hogy nem akarta elmulasztani az alkalmat, hogy bár csak rövid időre is megjelenhessék annak az országnak a fővárosában, a mely szívéhez oly közel fekszik. Köszönetet mondott a kifejezett érzelmekért és megelégedésének adott kifejezést, hogy az ország képviselőit áthatja az a tudat, hogy az állam rendjére és szellemi és anyagi akadálytalan fejlődésére, valamint a monarchia kiféle való hatalmi állására, mi szükséges föltétlenül és hogy az áldozatoktól, melyeket a közjóra való tekintettel viselni valamennyien hivatottak, nem riadnak vissza. Végül teljes elismeréssel adózott a galiciai tartománygyűlés komolyságának és értelmes és tárgyilagos munkálkodásának.

Zajos hoch-kiáltásokkal fogadták a szavakat, melyek után a király küldöttségeket fogadott, majd pedig ismételt megköszönve a szíves fogadást, folytatta útját Chlopy felé.

Az udvari vonat délután két óra tájban ért a bucali-komarnói állomásra. Ott a pályaudvaron, a király fogadására megjelentek a kerületi főnök, a komarnói polgármester és mások. O felsége ezeket, valamint a megjelent katonai méltóságokat megszólítással tüntette ki és a vidéki lakosság alkotott sorfalai között indult el Chlopy felé.

A király harmadfél órakor érkezett Chlopyba, a hol a kastély ura, Lankoronski gróf és neje, valamint De Vaux báró üdvözölték a királyi villa előtt. A diszssátorban tartott ebéd előtt Beck báró vezérkari főnök bemutatta o felségének a tábornoki kart és a jelenvolt tiszteket. Délután négy órakor O felsége gyalog Bolfras főhadsegéddel meglátogatta Lankoronski grófit. A látogatás husz percig tartott. A közönség, a hányszor csak megjelent a király, mindannyiszor lelkes hoch-kiáltásokba tört ki. O felségének három kérvényt személyesen

nyújtottak át. Ma korán reggel O felsége a hadgyakorlat színterére ment.

Chlopy-i távirat jelenti még, hogy Ferenc Ferdinánd királyi herceg már vasárnap reggel nyolc óra öt perckor érkezett Grodekbe, a hol a pályaudvaron a kerületi főnök üdvözölte. A királyi herceg az összegyűlt nép lelkes ovációjától kísérvé, a pályaudvarból egyenesen a komarnói plébánia-templomba ment, hol csendes misét hallgatott, délelőtt tíz órakor pedig a chlopy-i kastélyban fogadta Beck bárót, a vezérkar főnökét, Galgóczy és Fiedler hadtestparancsnokokat, Paar gróf lovassági felügyelőt, Lankoronski grófit és nejét De Vaux bárót.

Országos bányászgyűlés

Petrozsényben.

(Hunyadmegye ünnepe.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Petrozsényben nagy ünnep volt vasárnap: ott tartották meg az országos bányászati és kohászati egyesület közgyűlését. A közgyűlés ünneplését emelte az országos részvétel. Rendkívül nagy számban jelentek meg Petrozsényben, a szép fekvésű bányavárosban az ország bányászai és a bányászok barátai. A közgyűlés után a bányászati és kohászati kiállítás nyílt meg, amely valósággal elragadta azokat, akik a kiállítástól büszke örömmel konstatálták a magyar bányászat fejlődését.

A közgyűlésen gróf Teleki Géza elnököt; a közgyűlésen megjelentek: Graenzstein Béla államtitkár, mint a kormány képviselője, Barcsay Kálmán hunyadmegyei és Pogány Károly krassószőrénymegyei főispán, Chorin Ferenc főrendiházi tag, mint a vendéglátó salgótarjáni társaság elnöke, Frischmann J. Frigyes, e társaság igazgatója, Jelinek Lajos vasuti főfelügyelő, e társaság felügyelő-bizottságának tagja, báró Nopcsa Elek és Heinz Hugó országgyűlési képviselők, Mara László alispán, Farbak István főbányatanácsos, Sobo Jenő, a selmechányi bányászati akadémia igazgatója, Gálcsy Arpád, egyesületi titkár, Téglás Gábor főigazgató, Münnich Kálmán és Andreics János bányatanácsosok, valamint a bányászati és kohászati egyesület számos tagja.

urra csakugyan kitüntető figyelemmel voltak. Tekintve, hogy Rosenblatt ur nem volt rokon-szenves ifju, a rendes vevők megesküdtek rá, hogy orvosi pályájának kezdetét a „doktorné” lelkes pártfogása alakította igen reményteljes-sé. Rosenblatt ur minden klinikán, a melyet csak kiszemelt, helyet kapott a professzor ifju orvosi gárdájában. Ha társai kellemetlenek voltak vele, a „doktorné” azt mondta, hogy az csak antiszemizmus. Maguk a professzorok mindig úgy nyilatkoztak, hogy Rosenblatt ur kiváló fiatal erő. Rosenblatt ur késedelmeskedés nélkül s kitűnően tette le a szigorlatokat is. Ekkor már, a „doktorné” gondoskodásából, kondíciót mind feladhatta s minden erejét és idejét tanulmányainak szentelte.

A „doktorné” ragyogott a boldogságtól, mikor végre rendes vevőinek úgy mutathatta be a rég ismert Rosenblatt urat, hogy az immár — Dr. Rózsai Soma orvos ur, sebész, szülész, szemész, fülész és mindenféle — ész.

De most már, miután magából a diplomából, ha még oly kitűnő is, megélni még nem lehet, elérkezett annak az ideje, hogy a „doktorné” biztos orvosi existenciát is teremtsen az ujdonsült doktor urnak.

Már pedig ez szintén nem megy protekció nélkül.

Nosza, a „doktorné” ugyancsak csinos öltözetekben s ugyancsak drága kalapokban látott a dologhoz. A rendes vevői, a kegyelmes ur, meg a méltóságos urak szintén befogattak dr. Rózsai Soma orvos ur diadalszekerébe. Maga az ifju doktor ur a lehető legkényelmesebben üldögélhetett a szekérben s nyugodtan olvasgathatta a tudományos műveket. Últ is, azzal a magas önérzettel, hogy az ő létezése az embe-

riségre igen nagy szerencse és megtiszteltetés. Neki a kis ujját sem kell megmozdítani, neki nem szabad magát stréberkedéssel koptatni. Neki ezüst tálcán hozzák az egyletit, a kerületit, a biztosító-társasági meg a többi orvosi állásokat, valamint a jövedelmező prakszist. Válogathat a rézitecbe, melyik illik a kezébe. Így is tartotta azt természetesen, mert hiszen oly bámulatos tökéletességű orvos, a milyen ő — szerinte és a doktorné szerint — még nem igen volt a világon.

S a derék, gondos, erélyes „doktorné” oly fáradhatatlanul buzgolkodott, hogy dr. Rózsai Soma orvos urnak alig egy-két esztendő múlva már a legkisebb oka sem volt együtt panaszkodni a többi kezdő orvos nagy tömegével. Már alig lehetett diszes, aranycvikkes, szép szakálás, jól táplált külsején a régi szegény medikust megismerni. Nem is üldögélt többé sokat a trafikban, hanem csak hébe-hóba nézett be, leereszkedően, mint valami kegyes hajlandóságú imperátor. Kezét úgy nyújtotta a doktornének, hogy az azt nagy kitüntetésül vegye.

Es tudják kérem, hogy a „doktorné” valóban úgy is vette? Valósággal büszke volt rá, hogy dr. Rózsai Soma orvos ur oly szép, oly diszes, oly előkelő!

— No Rezsín, hogy vagyunk? — kérdező rendszeren a belépő disz-doktor.

S a különben oly okos, oly derék doktorné, irult-pirult, oda volt e szemtelen leereszkedéstől.

— Nagy ember lett ebből a szegény fiúból! Igazán nagy ember! — mondogatta gyermekes meggyőződéssel vevőinek, mikor a di-

szes és kegyes imperator megint kivonult a trafikoól.

A Pester Lloyd-ban pedig egy napon szokatlanul hosszú és ritkított hírt olvashattunk egy rendkívül fényes esküvőről. A város legelőkelőbb köreiből közkedveltségű, nagy tudományu, kitűnő stb. stb. fiatal orvos, dr. Soma von Rózsai vezette a Dohány-utcában mennyezet alá egy igen gazdag és nevezetes, méltóságos udvari tanácsosnak bájos leányát. A temérdek megjelent notabilitáson kívül a nagy nász nép csupa „von”-ból állott. Szinte bámulatos, mint volt rá elegendő v, o és n betű a szedő-szekrényekben.

Stern Rezsín trafikjának rendes vevői e naptól fogva, minden összebeszélés nélkül, örökre elhagyták a tréfás „doktorné” nevezetet. Fájt volna a szívüknek a derék teremtes kegyetlen csalódásából, csak a háta mögött is, csak egy szóval is, gunyt üzni.

Rezsín úgy tett, mintha éppen semmi baj sem érte volna, sőt, mintha igen meg volna elégedve, hogy egykori barátja és pártfogoltja olyan nagy szerencsét csinált. Hanem azért a szája szegletein fészket vert ez időtől fogva egy-egy keserű vonás.

A rendes vevők, a méltóságos urak, sőt a kegyelmes ur is, lassanként kimaradoztak. Nem miatha Rezsín immár nem lett volna ugyanaz a derék, becsületes, okos leány, a ki azeelőtt volt. Hanem tudj az Isten, az a régi derű abban a trafikban — az nem volt meg többé.

Szegény Rezsint nem találták már kedvesnek a régi urak, hát ráfogták, hogy nem szelcinek a szivarjai.

Lukács László pénzügyminisztert és Werle Sándort, akik táviratban mentették ki elmaradásukat, a gyűlés üdvözölte.

A megnyitó után Chorin Ferenc élénk tet- széssel fogadott s mély hatást keltett beszédet mondott.

Bármily magasra csapkodnak is mondta a többek között a *politikai küzdelem hullámai*, a nemzet termelő munkásságának egy percig sem szabad szünetelni s a szolgálatában álló férfiaknak kettőzött buzgalommal kell kötelességeiket teljesíteni, nehogy a válság átharapódzék a közgazdasági térre. A magyar nemzet helyzete aránytalanul nehezebb, mint más nemzeté. Nekünk egyrészt őrten kell állani állami ön- állóságunk érdekében, másrészt erőnköt a gaz- dasági térre kell irányítanunk, ahol *elmarad- ságunk óriási*, hol annyi teendő vár még az ál- lamra és társadalomra. E meggyőződés benyo- mása alatt a magyar bányászok és kohászok közgyűlése az ország oly részét választotta te- vékenysége színhelyéül, melynek megerősítése, a magyar kultúra és magyar munka által való megszállása elsőrendű állami érdek.

Farbaky István főbányatanácsos, Barcsay Kálmán főispán beszédei után az egyesületi teendőket intézték el.

Végül Söpkész Sándor kereskedelmi minisz- teri főfelügyelő tartott érdekes szakszerű elő- adást az elektromos üzemről nagy vasuton, te- kintettel a hazai szén- és vízviszonyokra.

Délután egy órakor a *Salgótarjáni Köszén- bányá* Részvénytársaság a kiállítás ünnepi pa- villonjában háromszáz terítékű ebéden vendé- gül látta az egész előkelő társaságot, amelyet nyári öltözékekben megjelent díszes hölgykö- zönség élénkitett. A társasvacsorán a többek között részt vettek: *Sztankovics* Miklós aradi Máv. üzletvezető és *Balázs* Árpád piskii for- galmi főnök.

Az első felköszöntőt gróf *Teleki* Géza mon- dotta királyra.

Chorin Ferenc lendületes tosziban köszönt az egyesület diszelnökeire: *Werle* Sándorra, aki maga a zsenialitás, duzzadó erő, akinek ne- vehez parlamenti küzdelmeink legfényesebb lapjai fűződnek, akire most is várakozásteljes bizalommal tekint a nemzet, tőle várva a ne- ház politikai helyzetből való kibontakozást, va- lamint *Lukács* László pénzügyminiszterre, a megtestesült kötelességerzetre, aki felelőség- teljes állásban az ország pénzügyeinek tesz mérhetetlen szolgálatokat; mind a kettőre egy- uctal mint lelkes bányászra emel poharat.

Asztalbontás után a társaság a kiállítás közeli színterére vonult, amelyet már is meg- töltött a megye előkelő közönsége, közülük szá- mos hölgy. Itt *Barcsay* Kálmán főispán Szent- királyi Ákosnak, mint a földművelésügyi mi- niszter képviselőjének jelenlétében lendületes szavakban nyitotta meg a megye gazdasági életében sikeres küzdelem szép eredményeit fel- táró mezőgazdasági és iparkiallítást, amelynek megtekintése következett ezután. Este hang- verseny volt.

TÁVIRATOK.

Franciaország a békéért.

Trequier, szept. 14. *Combes* miniszterelnök a disztrakción mondott beszédében kifejtette, hogy az ország a *hódítások idejét betéjeztnek te- kinti*. Azonban a béke fentartását biztosítani kell és e célból *nemzeti hadsereg*re van szükség és kiképzett katonákra, kik szükség ese- tén erővel teljes védelemre képesek. Ezen kö- vetelésnek megfelelnek a hadügyminiszter *két éves szolgálati időre* vonatkozó javaslatának ter- veit. Miután a miniszterelnök védelmébe vette *André* tábornok hadügyminisztert, a reakcióná- rius részről ellene indult támadások ellen, osto- rozza az ugyanazon rész őt a pénzügyminiszter ellen indított hajszát. Elitéli a takarékpénztá- rak betétei és tőkéi után való adófizetésnek megtagadását és helytelennek mondotta a reak- cionárius részről tett azon kijelentést, mintha a járadék árfolyamok ingadozásai a jövedelmi

adóra szóló törvényjavaslatra volna visszave- zethetők. A külföld — mondta a miniszter- elnök — megtartja teljes bizalmát piacunkhoz és Franciaország állami hitele sikerrel megállja az összehasonlítást azon államokéval, amelyek kiváltságos állapotnak örvendenek. Majd áttér a miniszterelnök a *kongregációs törvény* ellen kifejtett ellenállásra és azt mondja, hogy ez ügyben az utolsó szó a kamara többségét illeti. Szóval ellenmond az ellenzék azon állításának, mely őt ezen többség rabjának akarja feltűn- zteti és a arról biztosítja, hogy a többség addig zárt sorokban fog küzdeni, míg a reakció meg- nem lesz törve. A többségnek a kormányval immár 15 hónapja főnálló egyezsége óta a köz- tarsaság belső erőben gyarapodott és jövőbe való bizalma erősbödött. Épp így nőtt tekinté- lye kifelé is és az idegen nemzetek kormányai tanujelét adták rokonszenvüknek. Az Orosz- szággal való viszony mindinkább nyert bizal- mas és benső jellegében. Az Olaszországgal való barátság megerősödik kölcsönös őszinte és szí- vélyes jellegében. Az Angliához való viszony javul a mindinkább tart és Franciaország ha- tárain túl csak barátságos arcokat látunk. *A béke jegyében állunk a köztársaság igyekezni fog a békét megővni*. Kezdetől fogva csatlakozott azon magas gondolathoz, hogy a nemzetközi konfliktusok megoldása vettessék alá a *válasz- tott bíróságok* ítéletének. Ez által oly békét élünk el, mely senkire nézve sem lesz me- alázó. A miniszterelnök reménye kifejezésével végezte beszédét, hogy a világnak nemsokára megadatik az általános béke hajnáiát fölvirradni látni. A miniszterelnök beszédét zajos tetszés- sel fogadták.

A szinigazgató programja.

(A szinügyi-bizottság kritikája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

A város szinügyi bizottsága ma dél- előtt ülést tartott s ezen bírálói jogát gyakorolta *Zilahi* Gyula szinigazgatónak a most következő téli színházi idényre vonatkozólag betérjesztett programja, helyesebben csak társulatának névsora fölött. A tanácskozás hosszú ideig tartott, izgalmas is volt, sőt a személyeskedés is helyet talált benne, annyira, hogy az el- nökölő *főispán egy ízben föl is függesztette a gyűlést*, de amellett el kell ismerni, hogy a bizottság komoly és fontos hivatásának tudatában alapos kritikát gyakorolt a társulat bemutatott névsora fölött, erélyesen követelvén a mutatkozó hiányok pótlását, az egyes szerepkörök pontos betöltését és a meg nem felelő tagoknak jobb erővel való kicserélését.

A hangoztatott hiányok általában olyanok voltak, amelyek miatt a közön- ség régóta panaszkodik s amelyek léte- zését ma a bizottság előtt az igazgató maga is elismerte. *Ezek pótlására a szin- ügyi bizottság* — ezt tartalmazza a mai határozat — a *szinigazgatónak október 1-ig haladékot adott*.

Az ülés lefolyása a következő volt:

(A makói bizalom.)

Napirend előtt — értve ezalatt a szintár- sulat fölött a bírálat gyakorlását — két beje- lentés történt. Bemutatták a makói szinügyi- bizottság által *Zilahi* Gyula szinigazgatónak kiszolgáltatott *bizalmi nyilatkozatot*, ezt meg- előzőleg pedig *Tedeschi* Viktor tette szóvá az ülésnek délelőttre történt összehívását; ebben az időben a tagok nagy része el van foglalva s így többé-kevésbé akadályozták az ülésen való megjelenésben.

Urbán Iván főispán: A polgármester ugy informálta őt, hogy a bizottsági tagok egy része délutánonként a szőlőbe utazik ki, ezért hívta össze a gyűlést délelőttre.

Angel István dr. felolvassa ezután a makói szinügyi bizottság átiratát, melyben *Zilahynak* adott bizalmi nyilatkozatot közli. A bizottság semmi határozatot nem hozott erről.

(A szinigazgató jelentése.)

Ugyancsak *Angel* dr. jegyző olvassa föl *Zilahy* Gyula előzetes jelentését a téli színházi idényre vonatkozólag. Előadja a szinigazgató, hogy a vidéki szinészet létalapjában van meg- rendülve, egyre szaporodnak a fővárosi szin- házak s ezek abszorbeálják a vidéki szinésze- tet. Országosan érezhető kalamitás sujt, ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni. A vendég- művészek drágák, egy-egy annyi fellépési dí- jat követel, mint egy elsőrendű vidéki tag egész hazi fizetése. Kötelessége teljesítésében ezek a körülmények gátolják s ezt kéri figye- lembe venni. Társulata egyébként a legjobb, a legdrágábban fizetett és a legtökéletesebb a vidéken. E jelentés pótlása képen előadja *Zi- lahy*, hogy szerződtette *Denk* Micit s társulata énekesnőinek száma így hétre szaporodott.

Főolvasás ezután a társulat névsorát, a melyet a közönség a falragaszokról már ismer.

Müller Károly kéri, hogy mielőtt a jelen- tést tárgyalás alá vennék, olvassák föl a szin- ügyi bizottság határozatát, mely a kifogásolt tagok kicseréléséről szól s amely tartalmazza a bizottság azon meghagyásait, amelyekre *Zi- lahit* a tavasszal kötelezte. Ez megtörténik.

(A kritika.)

A jelentés és a határozat főolvasása után elsőnek *Edvi Illés* László szólalt fel. Alapos, szinművészeti szempontból is igazságos bírála- tot mondott a benyújtott névsor fölött.

— Ez a főolvasott névsor — mondta — engem nemcsak mélyen lehangol, de nagy- fokú megdöbbenéssel is tölt el. Lehangol azért mert a bemutatott névsor olyan alantas nivón álló ensemblét nyújt, amilyen az aradi téli színházban nem igen játszott még, válságos idők kivételével. Sőtét kép tárul élénk a jö- vőre nézve, kétségtelen, hogy be fog követ- kezni az anyagi válság, mely nemcsak *Zilahit* fogja érinteni, hanem minket is. Megdöbent pedig azért, mert látjuk a határozat és a névsor főolvasásából, hogy *Zilahi* semmibe sem veszi és nemsokat törődik a szinügyi bizott- ság határozataival. Mikor ezt a határozatot meghoztuk, kijelentettük, hogy a társulat névsorát nem vesszük tudomásul, hanem gyökeres átalakításokat kívánunk. Mi tagokat kértünk, az igazgató pedig panaszos tirádákat ad. Há- rom új névvel találkozunk a névsorban: *Bónis* Lajos szerelmes szinész, *Fóti* Frida naiva, *Kaffkáné-Hegyessy* Mari drámai vendég. *Bónis* Lajost nem ismerem.

Andrényi Károly: Volt már Aradon, na- turburs szerepeket játszott.

Edvi-Ilés László: Akkor hát nem pótolja *Ternyeit*, akinek helyét akarják vele betölteni. Azt is ígérte *Zilahy*, hogy *Ternyeit* visszaszer- ződteti s ez nem történt meg. Helyette *Könyves* Jenőt akarja a közönségre erőszakolni; *Könyves* akkor is kifogásolta, most is kifogást emel ellene. *Fóti* Frida a szubrett és a drámai szen- de kettős szerepkörében nem mutatkozott be előnyösen. Egy szinésznő, aki ma drámai szen- de, holnap nem játszhatik operettben szubret- tet s mind a két, egymástól különböző szerep- körben jó nem lehet. A szalon-szinművészet központját sem lehet betölteni vendéggel. Ezt a nótát már ismerjük. *P. Lukács* Juliska is így volt ide szerződve s mindössze kétszer lépett föl az aradi színpadon. Nem hiszi, hogy *Hegyessy* Mari, akinek a Nemzeti Színházban he- tenként kétszer elfoglaltsága van, négyszer *Aradon* játszik. Nem alkalmas tehát arra, hogy

körülötte kijegocsedjenek a drámai előadások. Ezekon felül biztos forrásból tudja azt is, hogy B. Szabó József e hó 9-én aláírta a Magyar Színháshoz szerződést, mely október 1-től érvényes, s B. Szabó már e hó 26-án megvált a Zilahyi társulattól. B. Szabó egyik legtehetségesebb tagja volt a társulatnak, — miért nem jelentette be Zilahi ennek távozását? Kérde ezek után, hogy realis-e az a névsor, amelyet Zilahi beterjesztett?

Andrényi Károly: Akkor a B. Szabó felesége is elmegy, a népszínmű énekesnő.

Müller Károly: Az kellene, hogy a férje itt maradjon.

Edvi Illés László: Követeli, hogy egy hősnőt, egy elsőrendű vígjátéki komikát, egy drámai apaszínészt, egy elsőrendű buffót s B. Szabó helyett egy énekes bonvivánt szerződtesse az igazgató, Fóti Frida és Bónis Lajos szerződését csak úgy fogadja el, hogy az első hónap elteltével a bizottságnak joga legyen őket esetleg visszautasítani s kötelezni az igazgatót arra, hogy helyükbe mást szerződtesse. Ha a direktor így kiegészíti társulatának névsorát, akkor elfogadja a névsort, másként nem.

Zilahy Gyula: A legtöbb jóakarattal és igyekezettel, áldozatot nem kímélve akarta társulata névsorát összeállítani. A fővárosi színházak elszedik a vidéki színészek javát s ezt nemcsak a közönség, hanem az igazgató is megérzi. Így járt Krecsányi Ignác is, az ő társulatát annyira szétszedték, úgy, hogy a miniszterhez kellett fordulnia oltalomért. Ami az egyes szerepkörök hiányait illeti, azokat igyekezett pótolni a következőkkel: hősnőnek a nem kifogásolt Gárdy Aranka mellé, bár ő is elsőrendű tag, szerződtesse Hegyesi Marit, a nemzeti színházról, havi négy-fel lépésre 400 korona fizetéssel. Fóti Frida drámai szende és operett-énekesnő, akit a közönség és a sajtó kedvezően fogadott, ő a Vígyszínháznál közkeletű naiva volt s hiszi, hogy itt is teteszen fog.

Edvi-Ilés László: Hát a buffó szerepkör?

Zilahy Gyula: Poigár Sándor elsőrendű buffó, mellette vannak még Füredi és Sarkadi. Két elsőrendű buffóra egy darabban nincs szükség.

Müller Károly ugyanezek a tagok a tavasszal is meg voltak, ezeken kívül kívánt a bizottság még egy buffót. Miért nem teljesítette a bizottság kívánságát?

Zilahy Gyula: Drámai apa-szerepre május 1-től Bács Károlyt akarta szerződtesni, közbejött azonban a Bács halála s így nem ő az oka annak, hogy drámai apa színésze nincs. Bácsné Maár Juliával, bár itt van Follnuszné és Pajor Agnes, tárgyalást folytat s reméli, hogy szerződtesse sikerülni fog.

Müller Károly: Hát a B. Szabó szerepköre?

Zilahy Gyula: Ez bizony szomorú dolog s engem is meglepett. Itt járt Leszkay András s elszerződtesse tőlem, bár nem régen kötött szerződése jövőre is társulatához kötötte. Nekem csak annyit jelentett, hogy „Elmegyek október 1-én a Magyar Színháshoz, a feleségem itt marad.” B. Szabó szerződést szegett, ezért vinkulumot kell fizetnie, s inkább megfizeti ezt. Arról tehát, hogy szerződészegéssel elmegy a társulattól, nem tehetek; Bónis Lajos fogja az énekes bonviván szerepet játszani, operákhoz Takácsot, vagy Mihályit fogja lehozni B. Szabó szerepeire. Tárgyalást folytat Krecsányival arról, hogy Ternyeit esetenként engedje Aradon játszani, ő viszont Singhoffer Vilmost engedi Temesváron fellépni, miután a Krecsányi kolozsár-énekesnője: Anday Blanka szintén elhagyta a Krecsányi társulatát. A drámai apa szerepe-

ket, miután Bacs meghalt, Bérés Gyula fogja játszani, s hogy a szerelmes bonviván szerepek se legyenek hiányosak, igéri, hogy ő maga sűrűbben fog játszani.

Müller Károly: A színügyi bizottságnak, ha azt akarja, hogy komoly testületnek látszék és nem akar a városban nevetséges lenni, gondoskodnia kell arról, hogy határozata végrehajtassék. Ha ezt nem teszi meg, akkor ne csodálkozzék azon ha a publikum — a szidalmazás még hagyján — nevet a színügy órein. Van a bizottságnak egy a publikumnak is teteszo s az igazgató által is elfogadott határozata, ezt megváltoztatni nem szabad, ez szegénységi bizonyítvány volna, melyet a bizottság maga állitana ki magáról. Részletes tárgyalásba nem is bocsátkozik. Látja, hogy valamire való új tagot nem hozott az igazgató, csak kibocsátott. Nemcsak nem adja meg a fölmentést, de ilyen társulat előtt ki sem nyitja a téli színházat.

Mandl Vilmos dr.: Ha az volna a meggyőződése, hogy az igazgató nem akarta volna a hiányokat pótolni, akkor csatlakozna Müller Károly nézetéhez. De ő nem tételezi föl Zilahyról, hogy eljárása rosszakaratu. Ismeri a színészeti viszonyokat, tudja, hogy jó erőket igen nehéz kapni. B. Szabó eljárását elítéli, nem hiszi, hogy a színészegyesület ezt szankcionálja. Indítványozza, hogy a színügyi bizottság már ebből az ülésből írjon föl az Országos színészegyesülethez s kérje ezen, az ilyen esetek megtorlását.

Edvi-Ilés fölöslegesnek tartja a feliratot. A fővárosi színházak, ahova B. Szabó is szerződött kívül áll a színészegyesületen, s ez ennélfogva semmit sem tehet.

Mülek Lajos dr. az Edvi-Müller állásponton van. Az aradi közönség — mondta — hálás s ennek háláját nem rossz előadásokkal és fölemelt helyárrakkal kell viszonzni. Azokat a tagokat, akik az ensemblét rontják, a maga részéről sem hajlandó itt megtűrni. Az igazgatónak nem a makói dicsátrát megszerzésével, hanem tagszerzéssel kellett volna idejét eltölteni. A bizottság nem játszhat a szavával, az ígéretek tizenkettő órája lejárt. Azt indítványozza, hogy adjon a bizottság e hó 29-ig időt az igazgatónak arra, hogy a hiányokat pótolja. Igazolja a hiányok pótlását, ellenkező esetben nem engedi meg a téli szezon megnyitását.

Avarffy Ferenc, Müller Károly és Mülek Lajos újabb felszólalásai után Zilahy Gyula újabb hangsulyozza, hogy ő igyekezett minden szerepkört a legjobban betölteni. Két szubrett van ma a vidéken: Rózsa Lili és Felhő Rózsi. Rózsa Lilit a debreceni színigazgató nagy gátsival magához szerződtesse, ő erre megszerzte Felhőt.

(Izgatott jelenetek.)

Edvi-Ilés László: Ne csürjék csavarják a szavakat, ne állítsa Zilahi, hogy a szerepköröket betöltötte, mikor azok nincsenek betöltve.

Mülek Lajo: Ne játszon a szavaival!

Edvi-Ilés László: Ha nem tud tagokat szereznit, ne legyen igazgató, majd pályázatot ír ki a bizottság s keres olyan igazgatót, aki tud jó színészeket kapni, nem a bizottságnak kell fejét törni azon, hogy honnan vegyen tagot a színház. Fóti Fridával három szerepkört akar betölteni Zilahi.

Müller Károly: Szende nem lehet szubrett.

Institóris Kálmán polgármester: Hallotta énekelni? Addig ne beszéljen, míg nem látja.

Müller Károly: Ne tessék engem leckéztetni.

Urbán Iván elnök csendet kér a tagoktól.

Müller Károly: Az elnök figyelmeztetésére hallgatok, de kikérem magamnak, hogy a polgármester nekem leckét adjon s ilyen hangon beszéljen. Én polgára vagyok Aradnak...

Institóris Kálmán (izgatott hangon): Én pedig a polgármestere.

Müller Károly (felugrik helyéről): Nekem a polgármester nem parancsol, kikérem magamnak az ilyen hangot.

Institóris Kálmán (felállva): Én is kikérem magamnak hogy így rám kiabáljon.

Müller Károly: Az az ön dolga. Itt a főispán az elnök, a polgármester semmi. (Zaj.)

Urbán Iván főispán (összeszedi irat-csomóját): Így én az ülést tovább nem vezethetem, tárgyalni nem lehet tovább, a tanácskozást mára berekesztem. (A bizottsági tagok felállnak.) A tag urakat már előbb is figyelmeztettem...

Edvi-Ilés László: Bocsánat, én mint bizottsági tag éltem a szólás jogával.

Institóris Kálmán: Folyton közbeszólnak, Müller Károly bizottsági tag olyan hangon beszél...

Müller Károly: Az az elnökre tartozik, jegyezze meg, hogy velem beszél most, nem a pandurjával.

Nagysokára lecsendesedett a vihar, s folytatni lehetett a tárgyalást. Ennek során kijelentette Zilahy, hogy a helyárrakat tíz százalék-kal leszállítja. A bizottság ezután megállapította, hogy a drámai apaszínész, a drámai naiva, vígjátéki komika, az énekes bonvivant, a drámai hő szerepkörök egyáltalában, vagy csak hiányosan vannak betöltve s kötelezi az igazgatót, hogy máától számított tizennégy nap alatt gondoskodjék a szerepkörök megfelelő betöltéséről.

Az ülésen Urbán Iván elnöklése alatt jelen voltak: Andrényi Károly, Avarfy Ferenc, Edvi-Ilés László, Institóris Kálmán polgármester, Kabdebo János dr., Müller Károly, Mandl Vilmos dr., Mülek Lajos, Reicher Károly, Vargassy Lajos, Angel István dr. jegyző, Zilahy Gyula színigazgató és Radó Károly dr. színházi ügyész.

Lueger kirohanása.

(Ausztria és a katonák benntartása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

A harmadéves katonák benntartását az osztrákok magyargyűlölő pártjai újabb alkalomnak tartják, hogy ismét ellenünk fenekedjenek. A legvadabbul nyert ez kifejezést az alsóausztiai tartománygyűlésen, a melyen Lueger szerepelt újra.

A gyűlésről, a melylyel vezető helyen foglalkozunk, a következő távirati tudósítást vesszük:

Az alsó-ausztiai tartománygyűlés mai ülésén Lueger Károly sürgősségi indítványt nyújtott be a harmadéves katonák benntartása ellen, egyben kérve a Reichsrath sürgős összehívását.

Lueger az indítványt megokolva, heves támadást intézett Magyarország ellen. A harmadéves katonák benntartása, ugymond, kapitulál Barabás, Kossuth és társai előtt. Csak a magyar harmadéveseket kellett volna benntartani! Nem járja, hogy az osztrákok bűnhődjenek a magyarok hibájáért. Ausztria jogait meg kell védeni. A zsidó-magyar klikk rakoncátlankodásait meg kell törni. Bizik a magyarországi nemzetiségekben, a kik nem fogják hagyni, hogy őket magyarul vezényeljék. Szavait így fejezte be:

— Mögöttünk állanak az összes császárhű nemzetiségek!

Seltz képviselő a magyar obstrukció ellen szól, — melyet alattomoságnak mond.

Bielohlavek a szociálistákról beszél. A szociálisták gas fickók, a kiket meg lehet vásárolni. A beszéd végén a „zsidó-magyarok” ellen tájtéklizik.

Silberer szólalt fel, az előbbi szónokhoz hasonló irányban szólott. Beszédében a többek között ezt mondja:

— Magyarország megalomdu't, tehát el Magyarországától!

Végül Lueger indítványát nagy lelkesedéssel elfogadták.

Az osztrák szociáldemokraták vasárnap Bécsben gyűlést tartottak, a melyen Ellenbogen dr. a közös hadügyminiszter rendelete ellen szólalt fel, amely súlyos teher a polgárság szegényebb rétegeire nézve. Nem fogjuk tűrni — mondotta a szónok többek közt, — hogy véreinket a dinasztia és a hadsereg továbbra is politikai zálogoknak, tuszoknak tekintse és használja fel. A magyar parlament nem áll elsietgetve követeléseivel, hisz mögötte sorakozik az egész nép. A szociáldemokraták minden erejükkel azon lesznek, hogy megszabadítsák testvéreiket a hadsereg békóitól és a hadvezetőség önkényétől s hogy olyan parlament lépjen a mostani helyébe, amely az általános, titkos, egyenlő választási jog alapján alakulván össze, a népek igazi barátja.

Egy másik szociáldemokrata gyűlésen Seitz beszélt a militarizmus kiövései ellen.

Erre a gyűlésre vonatkoznak Bielohlavek mai kirohanásai az alsó-ausztriai tartománygyűlésen.

Vilmos császár Magyarországon.

(A baranyai vadászatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Vilmos német császár uralkodása óta immár harmadszor lépett a magyar földre. Most a szomorú történelmi nevezetességű mohácsi határt kereste fel s onnét ment a vadászatok színhelyére.

A mohácsi pályaudvart déli egy óraker a rendőrök kettős kordonnal zárták el. Frigyes főherceg egy óraker érkezett a Sophie gőzhajón a kikötőbe Kőrisedből. Mindjárt megérkezése után a főherceg hajójára kérette Fejérváry Imre báró főispánt, a kivel együtt a császár fogadására megjelentek.

Fél két óraker Frigyes főherceg megjelent a császársátor előtt. A díszes sátorban gobelin képek, a német császár és királyunk márvány mellszobrai voltak elhelyezve. A kikötő állomás előtt diadalívvel állították föl, amelyen a német császár címere fölött császári korona volt elhelyezve ezen fölirattal: „Gott mit uns!“ Az egész diszítés kizárólag magyar.

Pontban két óraker rohogott be a császár kék-sárga színű, hat kocsiból álló udvari vonata. Az utolsóelőtti kocsiból szállott ki Vilmos császár vadászöltönyben, jobb kezében hosszú, görbe kampós, egyszerű fabottal. A vasuti kocsi lépcsőjénél Frigyes főherceg fogadta, akit szívélyesen megölelt e szavakkal:

— Na, wie gehts denn Fritz?

Majd rövid beszélgetést folytatott házi úrival. A császár kitűnő színben van. Közöld színű gyapotrúhában, hosszú sárga lakcipőben volt, jobboldalán vadászkesz, baloldalán szarvasölő, széles karimájú kalapján két fekete és egy fajdkakastoll. A mint elhagyta Frigyes főherceget, a császár a sátor előtt fogadta báró Fejérváry főispánt jelentkezését.

A főispán beszédére a császár örömeinek adott kifejezést, hogy néhány napot a vármegye területén tölthet. Majd sorban fogadta Szelestey Károly ezredes, Koszits Kamill alispánt, a főszolgabirákat, a kiknek járásában a főherceg tulajdonát képező vadászterület fekszik.

A sátor keleti oldalán külön csoportban állott Frigyes főherceg kísérete, melyet a főher-

ceg maga mutatott be. A régiéket a császár kedves ösmerősökként üdvözölte. A fogadtatás után megindult a menet a hajra. Elöl haladt a főispán, kit a császár, kezében botjával gesztikulálva Frigyes főherceggel követett.

A császár gyors léptekkel haladt el a közönség sorfala közt, örömmel viszonzva a feléje hangzó lelkes éljenzést. A császár körül nézve a hajón, azonnal a fedélzetre ment, hol Frigyes főherceggel beszélgetett. A mint a császár a hajóra lépett, felvonták az árbocra a császári zászlót. A hajó elindulása előtt Bene Károly mohácsi postafőnök átadta a császárnak érkezett leveleket és táviratokat. A császár után egy második hajón a személyzetet és a podgyászt szállították el.

Délután fél 4 óraker Vilmos császár, Frigyes főherceg és Löwenfeld tábornok Prokopfoknál kiszállottak és innét a császár Daukoupil Adolf fővadász vezetésével ment az első cserkészésre a karapancsai vadászterületre, míg Löwenfeld tábornok, Nemegey Ákos igazgatóval és Prónay kamarással a karapancsai vadászlakba mentek, honnét a tábornok szintén cserkészésre indult. A császár háromnegyed öt óraker érkezett a vadászterületre, hol másfél órai vadászat után pompás 16 agancsos szarvast és páratlan 14 agancsost lött. A gyönyörű vadászszákmánynak annyira megörült, hogy táviratilag értesítette róla a feleségét.

Esti fél nyolc óraker volt az estebéd, melyen a császáron kívül Frigyes főherceg, Löwenfeld tábornok, dr. Inhof törzsorvos, Nemegey Ákos vettek részt. Ma kora hajnalban és este a karapancsai területen vadászott a császár, mivel a legszebb vadpéldányok ott vannak.

Az uralkodó mulatsága azonban nem teljesen zavartalan. Az olasz kormány ugyanis arról értesítette a belügyminisztériumot, hogy három anarchista — Pignetti, Bambin és Mahsin — és két anarchista érzelmű diák Magyarország felé vette útját. Ennek a következtetése az, hogy a német császár körül megkettőzték az őrséget.

Mohácsról táviratozzák: Vilmos császár ma is egy tizennégyes agancsu szarvast és egy ősbakot lött. Vadászat után ebéd volt, a melyhez ugyanazok voltak hivatalosak, mint tegnap. Holnap sasvadászat lesz.

A politikai válság.

(Várják a királyt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 14.

A politikai helyzetben sem ma, sem tegnap újabb fordulat be nem következett, de ez most nem is volt várható. Feltétlenül megbízható forrásból kaptuk azonban azt az értesülésünket, hogy a király még ebben a hónapban visszajő Budapestre a válság elintézése céljából és ha ez Miklós cár Bécsbe jöveteléig meg nem törtenhetnék, úgy már október elején újból visszajő és mindaddig Budapesten marad, a míg az új kormány meg nem alakul.

A mai nap eseménye az, hogy Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke ma reggel Budapestre jött. Rövid ideig a képviselőházban időzött és azután a városba ment. Arról értesülünk, hogy Apponyi ezuttal maga kereste fel politikai barátait és Wekerlét is, mert a képviselőházban, a hol minden nála tett látogatást bőséges és nem egyszer a valóságnak meg nem felelő kommentárokkal kísérték, nem akart látogatásokat fogadni.

Apponyi még a délutáni órákban visszautazott Eberhardra. A függetlenségi pártiak most erősen foglalkoznak a képviselőház összehívásának a dolgával. Rakovszky és a néppártnak megígért támogatása újabb kedvet keltett a Ház összehívására. Mégis Kossuth Ferenc nélkül semmit sem cselekszenek. A párt elnöke holnapra helyezte kilátásba visszajövetelét, de lehet hogy csak szerdán érkezik meg és a párt akkor fog állást foglalni ebben a kérdésben. A képviselőházat különben azért akarják most összehívni, hogy a pártok ott érintkezzenek a kibontakozás ügyében.

Khuen-Héderváry miniszterelnök megjelent a szabadelvű klubban, többekkel tárgyait, de a politikai helyzet felől nem igen nyilatkozott.

A M—g azt írja, hogy a király szeptember 21-én tér vissza Budapestre. Ezzel szemben az áll, hogy O felsége budapesti útjára nézve semminő határozott diszpoziciók nem történtek.

A politikai körök hangulata után mind kevesebb a kilátás arra, hogy a legközelebbi idő alatt a szabadelvű pártot konferenciára összehívják.

SPORT.

A tornaegyesület háziversenye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Vasárnap, szeptember hó 13-án tartotta az Aradi Tornaegyesület őszi szabadtéri házi versenyét a liceum előtt fekvő játszótéren, mely megtelt elegáns közönséggel. A zsűri elnöke Urbán Iván főispán, tornaegyleti elnök volt, tagjai Robitsék Ágoston dr., Steinitzer Pál dr., Fényes Iván dr. és Nagy Sándor.

Nagy óraker vonultak fel a tornászok Nagy Sándor titkár-művezetővel élükön, számra huszonnégyen, kik közül tizenhatan négyessorokba fejlődve végezték azokat a bot-szabadgyakorlatokat, melyekkel Budapesten már két ízben kitüntették magukat. A nagyszámu közönség lelkes tapsai jutalmazta a valóban bámulatos szabadsággal végzett gyönyörű szabadgyakorlatokat.

A harmadik számú gyakorlatot lovon mutatták be ezután, melyet Fényes Iván dr. előtornász vezetett. Ezen a legnagyobb ügyességet igénylő tornászren is nagyon szépen dolgoztak a tornászok. Ezután következett a 100 méteres síkfutás. Első lett Alt János, második Duffner János. A diszkoszdobás és távolugrás versenyben első volt Alt János, második Törökfalvi Dezső. A gerelyvetés és magasugrás összetett versenyben első volt Törökfalvi Dezső, második Gaál Dezső. Alt János, Kintzi Zoltán által felajánlott tiszteledíjat, egy szép tula ezüst órát nyerte a 100 méteres futásban és ezüst érmét. Az első díj ezüst érem a második díj bronzérem.

A háziverseny utolsó száma a fűleslabda-verseny volt, melyet a tornászok igen szép formában mutattak be. Az első féldobban 1:1 pont volt az eredmény mind a két csapat részére. A második játszma eldönthetetlen maradt.

A házi versenyben részt vettek: Steinitzer Pál dr., Fényes Iván dr., Matusik Márton, Nagy Sándor, Biszterszky Kázmér, Petrisin Gyula, Alt János, Vitkay György, Wieser Aladár, Bauer Gyula, Solymos Ferenc, Sándor Zsigmond, Sándor Arthur, Gaál Dezső, Gaál János, Hoffmann János, Kmetykó Lajos, Schiffer Sándor, Törökfalvi Dezső, Petkovits M. Béla, Kollmann Emil, Basel Ottokár, Duffner János, Steinitzer Imre.

A verseny hat óraker ért véget. A derekas munkát végzett tornászok a zsűri asztal előtt sorakoztak. Nagy Sándor titkár művezető jelentette az elnöknek az ünnepély befejezését mielőtt Urbán Iván elnök buzdító és lelkes szavak kíséretében kiosztotta a versenydíjakat.

A verseny után a tornászok a városi sör-csarnokban társasestélyre gyűltek össze, hol Steinitzer Pál dr. alelnök tartotta az első pohárköszöntőt Urban Iván egyesületi elnökre és Nagy Sándor titkár-művezetőre. Nagy Sándor dr. Steinitzer Pál alelnököt, a győztes s az összes résztvevő tornászokat és Kintzel Zoltánt a tiszteletdíj felajánlóját köszöntötte fel. A jól sikerült estély a késő éjjeli órákban ért véget.

+ Arad — sportközpont. Vasárnap tartotta meg Temesváron a *temesvári football klub* football-matchét a verseci tornaegyesülettel. A match bírójául Szathmáry Jánost, az *aradi atlétikai klub* elnökét kérték fel, kinek páratlan bíraskodása és a sportban való lelkes tevékenysége Arad határain túl is ismeretes. Szathmáryt, ki líj. Vas Gusztáv klub-titkár és több tag kíséretében ment Temesvárra, a pályaudvaron a mérkőző csapatok lelkesen üdvözölték. A match, mely kezdetben lanyhán, majd később a temesváriak részére heves és kitartó támadásokkal folyt le dicsőre méltó szép figyelemmel a temesváriak győzelmével végződött 5:3 arányban. A verseciek, kik között igen sok ügyes játékos van, fellő training hiányában már a fél időre kifáradtak. Este bankettre gyűltek össze a Korona herceg szálló tőli kertjében, a hol is az aradi atlétikai klub megállapodásra jutott a temesvári football klubbal, hogy e hó 29-én az aradi csapat megy át Temesvárra, revans-matchet adva a június 28-iki mérkőzésére, melyen harmad ízben győztek az aradiak a temesváriak felett. Hogy mily meglepedésre töltötte be nehéz bírói tisztét Szathmáry János bizonyítja azon körülmény, hogy e hó 20-ára Versecre kérték fel bírónak a lugos-verseci mérkőzésre. Megemlítjük még, nemcsak az aradi atlétikai klubra, de a sportra általában is legfontosabb eseménnyé a vasárnapi temesvári utnak. Felkérték ugyanis az aradi atlétikai klubot a délvidék jelenlévő két számottevő sportegyesületének elnökei arra, hogy a közös önhajrányon megnyilatkozó *délmagyarországi atlétikai szövetség* megalakulásához a kezdő és alapító lépést tegye meg. Szathmáry elnök örömmel fogadta el a megüdvözlő ajánlatot és ígéretet tett arra, hogy még e tél folyamán igyekezni fognak megalakítani a szövetséget. E szövetség megalakulása, a melynek hivatása lesz az igen lanyhán haladó délvidéki sportélet felelevenítése, nagy és fontos intézmény volna s örvendetes, hogy annak létrehozatalában a kezdő lépést városunk tevékeny egyesülete teszi meg.

Rózsa Sándor cimborája.

(Letartóztatás a rendőrségen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Ma délelőtt szenzációs fogást csinált a szegedi rendőrség. Közrekerítette a régi, letűnt betyárronantika egyik utolsó hősét: Nemes-Nagy Ferkót, Rózsa Sándor hirhedt cimborájának: Nemes-Nagy Antainak fiát.

Nemes-Nagy Ferkó már nem volt az a régi világból való vérbeli zsvány; inkább a lóköttéssel foglalkozott, sőt apróbb tolvajlásoktól sem riadt vissza, ha rá vitte a szükség; amiben mégis hasonlított elődeihez, az vakmerő bátorsága volt és az a zsványtempó, hogy állruhába öltözve fölkereste a csendőröket, beme-részkedett a rendőrségre, részben azért, hogy kikémlelje a helyzetet, részben azért, mert meg volt arról győződve hogy ott ugy sem keresik.

Ez volt veszte. Ma is nagy peckesen, rá-más czizmában, vadonatúj szürben, ezüstpitykés mellényben jelent meg a rendőrség folyosóján egy csomó gazdaember közt, valami homályos járlatügy dolgában. A legnagyobb nyugalommal könyökölt a folyosó ablakára és elbeszélgetett a rendőrökkel az idej termésről, a magas politikáról, az időjárásról és a sándorfalvi bucsu idejét tudakolta. Mint akinek tiszta a lelkiismerete, nagy békességgel várta, mikor következnek ő sorra a lópasszussal.

Rákerült a sor. Egyet rántott a subáján és

a járlat ablakon át benyújtotta Kovács István őröknek a cédulát.

— Hogy is híják kendet?

Juhász János vónék Kistelekről, a Juhász Mátyás fia. A ló irányában gyűttem.

Az őrök közömbösem fogott hozzá a cédula hivatalos kitöltéséhez, amikor a folyosón egy csomó aktával kezében Molnár János tb. alkapitány végighaladt. Molnár már régóta kereste Nagy Ferkót és ime most szemtől-szembe maga előtt látta. Rátette vállára kezét és keményen szemé közé nézett.

— Mi járatban vagy itt, Nemes-Nagy Ferkó?

A szegedi Sobri erre elhalványodott és hamarosan nem is jutott eszébe, mit is feleljen? Jobbnak vélte a hallgatást. Molnár alkapitány tovább kérdezte:

— Mintha nem is ismernél, Ferkó!

— En nem ismerem az urat; de azt tudom, hogy én Juhász János kisteleki adófizető polgár vagyok és nem szeretöm az ilyen tréfát.

— Meghiszem azt!

Molnár alkapitány erre a rendőrökkel körülvette Nagy Ferkót, aki már elszökni készült. Azután szoros őrizet alatt Fodor alkapitány hivatalos helyiségébe kísértette, ahol egész délelőtt tartott a rendkívüli érdekes részletekbe bővelkedő kihallgatás.

Eddig tizenhat lóköttés bizonyult reá. A váci fegyházban négy esztendő töltött. Onnan kiszabadulva az apja mesterségét fokozottabb arányokban folytatta.

Nemes-Nagy Ferkót már régen keresik. Minden csendörnek és rendörnek az volt a legfőbb vágya, hogy közrekerítse a hirhedt lóköttőt. Végre elfogták. Most a rendőrség tömlőcében ül és bizony sok viznek kell lefolynia addig a Tiszán, amíg Nemes-Nagy Ferkó kiszabadul.

Katonák tüntetése a visszatartó rendelet ellen.

(Véres utcat harc Sopronban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

A hadügyminiszter rendelete, a melylyel a harmadik évüket szolgáló katonákat további szolgálatra kötelezi, sokkal komolyabb következményekkel járt, mint azt hitték. Egyszerű dezertálásokról tartottak, és más történet: Sopronban katonák tüntettek a rendelet ellen, fegyvert szegeztek a rendőrség ellen, és fegyverükkel védelmezték a velük tüntető tömeget. Az esetről, a mely a politikai körökben is bizonyára nagy feltűnést fog kelteni, a következőket táviratozzák:

A soproni függetlenségi párt vasárnap népgyűlést tartott a katonák beuntartásáról szóló hadügyminiszter rendelete ellen. A gyűlés után körmenet volt, a melyhez több katona csatlakozott. A tömeg hazafias dalokat énekelt s a hadügyminisztert acogolta. A katonák velük.

Azután a tüntetők Specher vezérőrnagy és Grivicsics ezredes ablakait beverték.

A rendőrség közbelépett, hogy a tömeget szétkergeesse, de a tüntetőkkel volt katonák oldal-fegyverükkel védtek a közönséget. Esetl rendőrtisz ellen négy baka szegezte szuronyát; Esetl revolvért rántott, de a tömeggel nem bírt; kénytelen volt visszavonulni.

A nép és a katonák szétoszlóban ezt kiáltották:

— Abcug Héderváry!

— Nem szolgálunk tovább!

Elmenőben Fischer százados ablakait is beverték.

A tüntetés után több katonát, különösen honvédet és tüzért letartóztatottak. Egy verzió szerint husz katonát fogtak el.

A katonai hatóság szigorú vizsgálatot rendelt el, a mely alkalommal kiderült, hogy a katonák izgatták a tömeget.

A városban óriási az izgatottság. Attól tartanak, hogy a tegnapi tüntetések ismétlődni fognak.

Hasonló hirt jelentenek táviratban Bécsből. A rossau-i kaszárnyában a báró Appel-gyalogezred legénységének egy része tüntetett a visszatartás ellen. A harmadéves katonák, közöttük több altiszt, magyarul odakiáltotta a tiszteknek:

— Nem akarunk tovább szolgálni! Engedjétek haza minket!

A tüntetés nagyobb mérveket öltött, a mire a készenlét az ellenszegülő altiszteket és katonákat elfogta. Az elfogottakat átadták a hadbírósnak.

A színházi helyárok leszállítása.

(A szintársulat új tagjai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Arad város színügyi bizottságának ma délelőtt tartott ülésén Zilahy Gyula színigazgató bejelentette, hogy az összes színházi helyárat folyó évi október hó 1-től kezdődőleg tíz százalékkal leszállítja. Az igazgatónak ez az elhatározása arra vall, hogy engedett a közvélemény sulyának, belátta a közönség igazát s igyekszik jóvá tenni azt a tévedést, amelyet tavaly a helyárok felemelésével elkövetett.

A tíz százalékos engedmény folytán a helyárok ezuttal a következőképen fognak alakulni:

	rendes	200	100
	napi ár	előadásra	
	K O R O N A		
Nagypáholy földszinten vagy első emeleten	14.40	2016	1008
Nagy közép-páholy az első emeleten	12.60	1764	882
Alsó- vagy emeleti páholy	10.80	1512	756
II od emeleti páholy	6.—	840	420
Támlásszék 0., 1., 2., 3. sorban	2.70	378	183
Támlásszék 4., 5., 6., 7. sorban	2.20	302.40	15120
Támlásszék a 8., 9., 10., 11. és 12. sorokban	1.80	252	126

Ha nem is tetemes, de mindenesetre lényeges koncessziók ezek, annál is inkább, mert bennük a közönség jogának elve diadalmaszkodott.

Több oldalról emeltek kifogásokat az ellen, hogy Zilahy Gyula az 1903/1904. színházi évre szóló bérleti felhívásában, amely tájékoztató is szokott lenni az évadról, részletes programmal nem szolgált. A színigazgató ezáltal annak a felfogásnak akarta elejét venni, mely az ígért-politika vádjával illette őt. A közönség tájékoztatása szempontjából mégis szükséges legalább a szezon elejének az ismertetése s évégből a rendelkezésünkre álló adatokat nyilvánosságra hozzuk.

A szintársulat tagjainak névsora tudvalevőleg nem teljes, helyesebben nem végleges még, mert többeknek a szerződötetésére a színügyi bizottság ma kötelezte az igazgatót. Így Bácsné Maár Julia szerződésének érvényessége kizárólag az országos színészegyesület tanácsának a hozzájárulásától függ. Felhő Rózi máris szerződött tag, azonkívül lépéseket tett az igazgató Komlóssy Ilonka és Mezei Péter meggyezésére, akik mindketten kedvencel voltak az aradi közönségnek. Ha az idén lekötöttségüknel fogva már nem volna lehetséges, ugy a jövő szezonban szerződnek mindketten.

Ami a műsort illeti, erre vonatkozólag a következőkről értesültünk:

A következő *operák* kerülnek bemutatásra: *Zichy Géza* gróf: Roland mester. *Orbán*: Katinka. *Verdy* Rigoletto. *Goldmark* Károly: Sába királynője.

Színművek és bohózatok közül: Pierre Webernek a budapesti nemzeti színházban nagy sikerrel adott darabja a *Titok*, a Vígsház slágerja a *Forgószél kisasszony* című énekes bohózat, továbbá a *Heidelbergi diákkélet* és repizül a *Scotch nemes*. Műsoron lesz természetesen még az „Éjjeli menedékhely”, valamint a fővárosban sikert aratott darabok közül valamennyi ujdonság.

Ugyanez áll az operettekre is, amelyek közül mindazok, amelyek a fővárosban nagyobb hatást értek el, azonnal színre kerülnek. Egyelőre a következő darabok előadása van tervbe véve: Lehár Ferenc: *Pesti nők*. Dr. Schwimmer Artur: *Fifin*. Heltai—Forrai: *Kleopatra és az Udvari kaland* című operett.

Röviden ez a képe a szezonelejének, melyet majd a gyakori vendégszereplések is mozgalmassá fognak tenni.

Beszélgetés a japán tudóssal.

(Suzuki tanár Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

A világ legtanulókonyabb és a tudásra legszomjasabb népének, Japánnak egy kiküldöttje van ez időszerint Aradon, mint egyik állomásán annak az európai tanulmányutnak, a melyet mezőgazdasági és ipari intézmények tanulmányozására folytat. Suzuki U. ur, a tokiói egyetemen a mezőgazdasági vegyészet rendkívüli tanára. Itt ma egész délelőtt a Neuman testvérek cég gyártelepét, főképp szeszgyárát tanulmányozta, a hol a cég egyik tagja, ifj. Neumann Adolf kalmazolta. A japán tudós nagy alaposággal szemlélte meg mindent, sűrűn irgatva nagy jegyzőkönyvébe.

Délután, ép ezeket a jegyzeteket dolgozta föl a japán professzor a Fehér Kereszt szállóban levő lakásán, a mikor az Aradi Közlöny egy munkatársa főkeregte. A professzor alacsony, sovány emberke; erősen japán típus. Kis fekete bajusza és hosszú, fölfelé fésült haja van. A nagy meleg hatása alatt ingujjra vetkőzve dolgozott, s engedelmet kért, hogy úgy fogad. Németül jól beszél, de egyes szavait a franciás kiejtés alig érthetővé teszi.

Legelőször azt kérdezte munkatársunk, hogy mi indította az aradi Neuman gyár tanulmányozására.

— Japán, — felelte, — körülbelül 10 millió korona értékű szeszt importál Németországból; ezzel akarjuk a szervezendő gyárakkal a versenyt fölvenni. Kukorica nem igen terem Japánban, hanem a burgonyának egy sajátos faja, a melynek husz százalék keményítő-tartalma van, ez igen alkalmas a szesztermelésre. Északi Japánban azután terem az európai burgonya is. Ezért óhajtottam a Neuman testvérek világhíres telepét tanulmányozni, a minőhöz hasonló berendezésű szeszgyárat még nem volt alkalmam látni. A gyár igen kellemesen lepott meg, s nagy értékű tapasztalatokat szolgáltatott.

— Aradról hová megy tanár ur?

— Mezőhegyesre, a cukorgyártás tanulmányozására. Itt már nem vagyunk annyira hátra, sőt Formosában van is egy cukorgyárunk, a mely nagymennyiségű melászt is termel, de ezt tökéletesíteni kívánjuk.

— Melyek Magyarországon eddig nevezetesebb tapasztalatai?

— Négy napot Budapesten töltöttem, azután Debrecenben a gazdasági főiskolát, a dohánygyárat, Szegárdon pedig a selyemtenyészést tanulmányoztam.

— De hisz Japánnak sokkal régebb selyemtenyészése van, mint nekünk!

— Ó igen; Japán körülbelül 250 millió korona értékű selymet termel. Azonban a japáni selyem többnyire csak a kereszt szövésre alkalmas, a párhuzamos szövésre nem. Magyarország selyemtenyészése, ha jól tudom, körülbelül csak tíz éve vett nagyobb lendületet, de azért igen fejlett fokon áll.

— Mezőhegyesen befejezi magyarországi tanulmányutját?

— Igen. Körülbelül két hetet töltöttem Magyarországon. Azután Bécsbe megyek s egy hetet töltök Ausztriában. Csehországban a papír- és posztógyártást, Pilsenben a sörfőzést óhajtom tanulmányozni.

— Milyenek általában az impressiók, a melyeket nálunk szerzett?

— Egészen véve: igen jók. Azt látom, hogy Magyarország ipara még nagy részben hiányos, de mezőgazdasága igen szépen tökéletesedik. Végül igen kellemesen lepott meg az a kedvesség, szívélyesség, vendégszeretet, a mellyel nemcsak az intelligens elemek, hanem a nép az idegent körülveszi. Különösen Debrecen vidékén, Tolnában, tapasztaltam, hogy mily nyájas, barátságos a köznép.

Megemlítették neki, hogy főtünő, hogy évente hány japáni jön Európába, s ide is tanulmányozni.

— Hja — felelte, — nekünk még sokat kell tanulni, ha fejlődni akarunk. Az egyetem és a közoktatásügyi miniszter évente harminc-negyven embert küld tanulmányutra; a hadügyminiszter 10—20 attasét az egyes államok hadvezető-égéhez; a kereskedelmi miniszter 10—20, s a földmívelési miniszter körülbelül harminc szakférfit biz meg a tanulmányozással, a kik a tapasztalataikon kívül gyakran különféle gépeket is hoznak magukkal. Ezenkívül magánosok is nagy számmal tesznek tanulmányokat. Ez bizony sok időbe, fáradságba és utiköltésbe kerül, de másképp nem megy.

Azután Japánról esett szó.

— Japánban a főváros és a nagyobb központok már meglehetősen fejlettek, de a vidék nem. Azonban az egész országban igen magas fokon van az oktatásügy. Az iskolaköteleseknek 93 százaléka látogatja — a legutóbb kiadott statisztika szerint — az iskolákat. Van három egyetemünk, több főiskolák és számos gimnáziumunk.

— Az ipar?

— Az is fejlődik. A kivitelnek két harmadrésze Kína felé irányul. Például mi Kínából és a maláji szigetekről behozzuk a gyapdót, a melyet azután földolgozott állapotban vissza viszünk Kínába s a malájok közé.

— Szóval, körülbelül úgy tesznek, mint Ausztria a magyarországi gyapjuval — jegyeztem meg, a mire a professzor száraz arca, egy pillanatra mosolyra derült.

Végül Kínáról és a kínai háborúról beszélgettünk.

— A háboru alatt, a mint ismeretes, Kína, az európai államok szövetségese volt, de azóta barátságos viszonyban áll vele. A háboru óta az európai államok terjeszkednek Kínában az ipar a kereskedelem és a forgalom terén.

Nem tartóztattam a professzort tovább a munkától. Kérésre egy névjegyre leirta a ne-

vét és foglalkozását japán írásjegyekkel, azután odaírta annak német szövegét is:

U. Suzuki

a. o. Prof. der Agricultur-Chemie an der Universität zu Tokyo.

Ma délután látogatást tett az aradvármegyeyel gazdasági egyesületnél, s holnap reggel utazik el Mezőhegyesre.

HIREK.

Botrány egy bécsi nagykövetségen.

— A fölpofozott nagykövet. —

Arad, szeptember 14.

Nagy botrány történt ma a bécsi török nagykövetségen. Mahmud Neddin bey nagykövet és Abdul a Nefjed követségi orvos a szereplői a botránynak, mely teljesen balkáni izü volt. A dolog csattanóját három pofon adta meg, melyet a nagykövet, Törökország magas képviselője kapott az orvos urtól.

Az ügy veszekedéssel kezdődött, melyre a nagykövet és az orvos közötti feszült viszony adott okot. Az orvosnak ugyanis oka volt azt hinni, hogy a nagykövet kedvezőtlen jelentést terjesztett róla a szultán elé. Ez a jelentés súlyosan érintette az orvost, amennyiben uralkodója előtt kegyvesztett lett. Törökországban pedig ez nem csekély dolog.

Az orvos párbajra hívta a nagykövetet, ki azonban megtagadta a lovagias elégtételt. Erre az orvos elhatározta, hogy más módon vesz elégtételt s szándékát ma végre is hajtotta. Megjelent a nagykövetségen, hol a nagykövet együtt ült attaséjával. Az orvos nadrágja zsebebe tette a kezét s úgy beszélt a nagykövettel, kit újból elégtételadásra hívott fel.

— Vegye ki a kezét a zsebéből és beszéljen tisztességes hangon — mondta a nagykövet.

— Ki veszem — felelte az orvos — de csak azért, hogy használjam.

A következő pillanatban három pofon csattant el a nagykövet arcán.

Az orvos ezzel távozott, de mire hazáért, a rendőrség emberei fogadták, s értesítették, hogy ki van tiltva az országból. Az orvos már ma elutazott Bécsből. Este Budapesten időzött, honnan Párisba megy.

— Október 6. A vértanúk napjának megünneplése ügyében a nemzeti ünnepségeket rendező bizottság holnap, kedden délután öt órakor a polgári iskola nagytermében ülést tart, a melyre e bizottság tagjait ez uton is meghívja Kovács Vince elnök.

— A főigazgató látogatása. Nátalussy Kornél nagyváradi tankerületi főigazgató két nap óta Aradon tartózkodik, hogy a középiskolákat felülvizsgálja. Ugyanezen célból ideérkezett ma Szemler Jenő miniszteri biztos is.

— Kitüntetések Radu püspök székfoglalója alkalmából. Radu Demeter, a nagyváradi új görög katolikus püspök egyházmegyéje papságához körlevelet intézett, melyben tudatja, hogy a király a lugosi püspöki székből áthelyezte Nagyváradra. Köszönetet mond egy papjainak, mindazon világiaknak is, kik örömkönnel adtak kifejezést azon alkalmából, hogy öt ily kitüntetés érte. Nehéz, nagy és terhes felelősséggel járó hivatalának teljesítésében kéri a papság szives közreműködését biztosítva ez utóbbit jóindulatáról. Püspöki helynöknek kinevezi Laurán Agoston dr.-t, ismert egyházi férfit és

író. Beiktatásának emlékére többeket kitüntetésben részesít; Aradmegyéből *Tardiu* Agoston kerülsi esperesplébánost szentszéki ülnökké nevezte ki.

— **Agai Adelf Aradon.** *Agai* Adelf dr., a *Borszem Jankó* szerkesztője, a kiváló író ma Aradra érkezett, hogy néhány napot itt töltsön rokonai körében. *Agai*, mint orvos résztvevett az orvosok és természetvizsgálók kolozsvári gyűlésén, s a fővárosba való visszatérében ejtette utba Aradot.

— **Ki lesz a pécsi püspök?** Megindultak már a kombinációk, ki lesz a nemrég elhunyt *Hetyey* Sámuel pécsi püspök utódja. Mint értesülünk, a püspöki szék egyik jelöltje: *Váradi* Arpád dr. miniszteri osztálytanácsos. Az ő jelöltségén kívül főképp egyházi körökben *Kohl* Medárdot emlegetik s habár tudják is azt, hogy az ősz hercegprimásnak ő a „jobb keze” s hogy őt aligha nélkülözhetné maga mellől a hercegprimás: mindezek ellenére nem tartják kizártnak *Kohl* megyés püspökségét. Beszélnek még annak lehetőségéről is, hogy — miként *Dulánky* püspöknél történt — esetleg áthelyezés útján töltsék be a pécsi püspökséget s nem csekély azoknak a száma, akik tudni vélik, hogy a pécsi egyházmegye legközelebbi püspöke *mágnás* lesz.

— **Tüntetés a műgyetemen.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma este a műgyetem kertjében gyűlést akartak tartani az egyetemi hallgatók, hogy azon állást foglaljanak a függetlenségi párt *nemzeti követelése*i mellett. A gyűlést azonban, mivel a műgyetemen most vizsgálatok folynak, a rendőrség csak holnapra engedte meg. Mindazonáltal vagy hatvan-hetven egyetemi hallgató megjelent a műgyetemi kertben. A rendőrtisztviselő felszólítása után elvonultak, de odakinn mintegy kétszáz főre szaporodtak, s elvonultak a *Kossuth Lajos*-utcába, a hol a *Nemzeti Kaszinó* előtt tüntettek.

— **Le a mágnásokkal! Le a kormányynny!** — kiáltották.

A tüntetők között megjelent *Lengyel* Zoltán dr. képviselő is, a kit megöljeneztek. A rendőrtisztviselő felszólítására azonban a tüntetés minden különösebb incidens nélkül ért véget.

— **Statárium Travnikban.** Szeptember tizedikén, mint jelentettük, újabb tűz pusztított *Travnik* bosnyák városban s ez alkalommal leégett az ugynevezett *urinegyed*. A hatóság megállapította, hogy a tűz *gyújtogatásból* származott. Nyolc törököt, a kit tettenérték, letartóztattak. A törökök, a kiknek városrésze vagy tíz nappal ezelőtt teljesen leégett, bosszúból gyújtogattak, mert az urakat vádolták a katasztrófaért. A gyújtogatók a kerületi főnökség épületét *dinamittal föl akarták robbantani*, de ebben megakadályozták őket. Mindezek következtén *Travnikban* szeptember 11-én *kihirdették a statáriumot*. A török lakosság *fellázadt*. *Appel* báró generális maga is *Travnikba* utazott, hogy a katonai intézkedéseket megtegye. Tegnapelőtt a *Mollináry*-ezred felét *Szerajevó*ból *Travnikba* vezényelték. A lázadás *Travnik* környékére is kiterjedt, sőt a *Szerajevói török lakosság is nagyon izgatott*. A katonaság *Travnik* egyik dzsámijában *négyszáz török fegyvert lefoglalt*. Hogy mennyire fanatizálva van a nép, a következő eset is bizonyítja: *Appel* báró egy vagon kenyeret küldött a *travnikai* kárvallott törököknek, akik azonban visszautasították azzal a kijelentéssel, hogy *svábtól nem kell semmi*.

— **A Kossuth-mauzóleum építése.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma délelőtt hirdették ki a *Kossuth-mauzóleum* építéséhez szükséges kőfaragó munkákra vonatkozó ajánlati tárgyas eredményét. Beérkezett hét rendbeli ajánlat s ezek közül a mérnöki hivatal és a művezetés legelőnyesebbnek ítélte a *Müller* Ernő

ajánlatát, aki a belső márvány-munkákat, a gránáttól való lépcsőket és a külső kőfaragó-munkákat összesen *137,404 kor. 37 fillérért vállalja*. Az épület külső burkolata harasztú kőből lesz. Az építésre felügyelő bizottság javasolja ennek az ajánlatnak az elfogadását.

— **A motoros összeütközése.** Az újszentannai állomáson kisebb méretű vasuti karambol történt vasárnap reggel. A *Borosjenő* felől jövő motoros kocsi téves váltóállítás folytán beleütközött az állomáson lévő teherkocsikba. A motoros megsérült s a gépe eltört. A motorkocsiban öt személy ült, kik közül hárman könnyű sérülést szenvedtek. A motorosért *Aradról* segédmozdony ment ki.

— **Lukácsiu mint szerkesztő.** *Lukácsiu* László a híres martir, lacfalusi magányában hittudományos folyóirat szerkesztését határozta el. *Revista Catolica* címen egy 4—5 ivre terjedő folyóiratot bocsát ki havonta kétszer. Legutóbbi számában örömmel üdvözlö X. Piuszt a pápai székben, azután XIII. Leó vallási, erkölcsi és politikai tevékenységéről elmélkedik. Megírja, hogy amikor Vilmos német császár meglátogatta *Umbertót*, ő is ott volt a fogadtatásnál. Ezt a látogatást pusztán udvariassági ténynek tartja.

— **Házasság.** *Barb* Párten dr. e hó 20-án tartja esküvőjét *Papp* János bokszegei gör. katolikus esperes plébános leányával *Petronellával*.

— **Arad és a párisi tüzkatasztrófa.** A budapesti tüzkatasztrófa által átalastalanná lett kereskedelmi alkalmazottak javára *Spitzer* örömszter (az aradi hadbírósnál) 20 koronát gyűjtött, s azt az *Aradi Kereskedők Köréhez* küldötte be, mely azt rendeltetési helyére juttatta. A gyűjtéshez hozzájárultak: *Löwy* Mór, *Geisler* Kázmérné 2—2 koronát, *Kornis* Armin, *Wittmann* Antal, *Spitzer* Jakab, *Flórián* József, *Mayer* Ede, *Berger* Manoné, özv. *Krausz* Jakabné, *Graf* Sándor, *Stepper* Bernát, *Mariján* Miklós, *Kronpa* József, *Budits* Mátyás, *Kleindl* József, *Allersdorfer* Julian, B. M. 1—1 koronát, *Thiess* Vilmos 60 fillért, N. N. 40 fillért. Az *Aradi Kereskedők Köre* gyűjtése ezzel együtt *276 kor. 20 fillért* tesz ki.

— **A nőcsábító politikus.** Baj egy politikusra ha olyan híre terjed, hogy veszedelmes a nőkre. Art a komolyságának, tekintélyének és még a saját hívei közül, részint az irigység, részint a féltékenység révén ellenségeivé lesznek a férfiak. Ezt az átkot szenvedti *Wolf*, a nagynémet képviselő. Ismeretes az a botrány, a melynek hőse volt; egy barátjának és politikai elvtársának leányát elcsábította és megcsalta. Ebből természetesen politikai tőkét is kovácsoltak. *Brünnből* táviratozzák, hogy ott, a német nemzeti párt tegnapi gyűlésén *Wolf* szónokolt a politikai helyzetről. A szociáldemokraták a lakosság közt cédulákat osztogattak ezrivel, amelyekre e szavak voltak nyomtatva:

„*Brünn asszonyai, leányai!*
Vigyázzatok legdrágább kincsetekre, mert jön *Wolf!*“

— **Megfagyott — szeptemberben.** Ugyanakkor, a mikor nálunk elviselhetlenné vált a hőség, egy ember megfagyását jelentik táviratban. A hihetetlenül hangzó bécsi távirat így szól: *Aichhom* Vilmos gyárost a *Hochschwabon* egy kirándulás után megfagyva találták meg.

— **Árvíz Gasteinban.** *Gasteinből* táviratozzák: A *lend-gasteini* vonalon az árvíz az összes hidakat elragadta, minek folytán a közlekedés teljesen szünetel.

— **A zsidó ünnepek.** Az aradi izr. hitközség előjárósága ezennel köztudomásul hozza, hogy a főünnepek tartamára a *Központi szálló* termeiben berendezett imaház imaszékai a *hitközség jegyzői hivatalában* bérelhetők ki.

— **Baptisták szaporodása a megyében.** A kisjenő-erdőhegyi baptisták száma erősen szaporodik. Vasárnap ismét több hívőt keresztelt meg a *Körösben* a *békési püspök*. A keresztelési szertartásnak nagyon sok nézője akadt. Hogy mily rohamosan nő *Kisjenő* környékén a baptisták száma, mutatja azon körülmény, hogy a *Körös* partján négy évvel ezelőtt épült tégas imaházukban a hívők ma már nem férnek el.

— **Sör a nagy hadgyakorlatokon.** A *Lippa* körül lefolyt délmagyarországi nagy hadgyakorlatok egyik legkedvesebb forgalmi cikke a *sör* volt. Fárastó menetek, az órákon át tartó kemény ütközetek és rohamok után nagyszabásu ez volt a csapatok egyedüli üdi öje, erősítője. Statisztikát bajos összeállítani arról, hogy két egymás ellen hadakozó hadtestbe osztott 30,000 ember mennyi sört fogyasztott el, de ennek legnagyobb részét a jóhírű tekintélyes *Lippai sörfőzde* szállította. Erdekes, hogy a *lippai sörfőzde* erre a nagy alkalomra *új sört* hozta a forgalomba, mely sör ugyanolyan zamatu, mint a *világhírű pilseni* gyártmány. A sörgyár tulajdonosa ugyanis arra a fontos felfedezésre jutott, hogy a sörgyártás főkeilékét képező kútvíze miben sem különbözik a *pilseni víztől* s így a legjobb *saaz-i* komló és válogatott többi anyag segítségével ama kellemes helyzetbe jutott, hogy egy, a *pilseni sörtől* miben sem különböző sört gyárthat. Ezen sör a gyakorlatok alatt *Hazai érsanyag a lá pilsen, a Lippai sörfőzde gyártmánya* cím alatt élénk és érhető feltűnést keltett, mert ezen sör hivatva lesz a külföldi söröket teljesen kiküszöbölni és alkalmat nyújt mindazon vendéglősöknek, kik eddig külföldről szereztek be drága pénzen a mivel sem jobb sört, hogy magyarországi gyárostól magyar cikket vegyen és forgalomba hozza. Ezen új, *pilseni módra* készült sört a *Lippai sörfőzde* általánosságban forgalomba hozza csapolását és legközelebb *Aradon* a *városi (színházi) sör*csarnokban kezdik meg.

— **A vonat elé vetette magát.** *Juhász* Csósz József pécskai fiatal ember vasárnap délután az *Aradról* elinduló szegedi személyvonat elé vetette magát. Az öngyilkos fiatal ember a csallai és pécskai vonalszakaszon egy bokorból a robogó vonat elé ugrott, amely *lemetszette* fejét.

— **Válni akaró község.** *Békésvármegye* szélső szögletében fekszik *Tótkomlós* községe s helyzeténél, fekvésénél fogva nehezen tud kapcsolatba jönni a vármegye beljogával. Van ugyan vasútja, amely összeköti *Oroszházával*, de ez sem a legszerencsésebb alkotás. A *tótkomlós*akat ezenfelül érzékenyen érinti az, mintha az ő érdekeiket a vármegye elhanyagolná. Most újabb jelei kezdenek feltűnedezni azon mozgalomnak, melynek célja *Tótkomlós*nak *Csanádmegyéhez* való csatolása. Egy ügyben, a mozgalom mikénti megindítására értekezlet volt a múlt vasárnap.

— **Általánosan el van ismervé az,** hogy *Weinberger* Ferenc jóhírnevnek örvendő, szolid ékszerészünknél, *Központi* szál oda épület, a község a legelőzékenyebb és legelőkiismeretesebb kiszolgáltatban részesül, csakis finom ékszer és valódi „*Genfi*” zsebóra, valamint diszezüst és éteszközök dúsz raktárát a legmelegebben ajánlatjuk a t. község b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— **Minden nőnek tudnia kell,** hogy a párisi és bécsi kiállításon arany éremmel kitüntetett *Balassa-féle* valódi angol *Ugorkatej* azonnal eltünteti a szepit, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, vitaltságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindentí fiatalt meg még ma. *Ara* 2 korona, hozzá való *ugorka szappan* 1 kor., *8 drb.* 2 kor. 40 fill. *Poudre* 1.20 és 2 kor. *Kapható* *Balassa* Kornél gyógyszerárában *Temesvár*, *Aradon* *Vojtek* és *Weisz* uraknál, *Krausz* Elemér és társai *drogueria* üzletében, *Földes* Kelemen gyógyszerárában, *Tábor* Gyula gyógyszerárában *Pécskai* ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék *Balassa* féle *ugorkatejet* kérni.

— **Ki nem akar elegáns cipőt?** Nem hiszszük, hogy találkoznék valaki, aki elne ismerné azt, hogy a csinos és elegáns öltözködés fontos kiegészítő része: a lábbeli. A cipőkereskedőnek módjában van, a gyárosok közül azt kiválasztani, aki a lábbeli készítésben legnagyobb ügyességre tett szert, aki anyag és formáira nézve kifogástalan cipőket készít és tud a divathoz alkalmazkodni, s ki végre oly ügyes

hogy ellessi a közönség igényeit. Ilyen elsőrangú kipróbált gyárosokkal van összekötöttesben Porter Vilmos Aruháza a Szabadság-téren. Porter cipő manapság Aradon és a messze vidéken rendkívüli közkedveltségnek örvendenek, épp az előbb említett tulajdonságuknál fogva. A közönség meggyőződött arról, hogy Porter Aruházában nemcsak formás és tetszetős, hanem jól tartós és mindamelllett csodásan olcsó cipőket kap.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon

Férjgyilkos a bíróság előtt.

(Az asszony, meg a szeretője.)

— Az Aradi Közkönyv távirati értesítése. —

Arad, szeptember 14.

Lélektani mozzanatokkal bővelkedő ügyet tárgyalt ma a pestvidéki esküdtbíróóság. A bűneseinek ez a története:

Márki András ráckevei jómódu molnár-mester 68 éves korában beleszeretett a 35 éves Kovács Sándornéba és 1890-ben feleségül is vette. Az asszony nem igen érezte magát a házasság által hálára, vagy a hitvesi hűségre kötelezettnek, amiért aztán a házastársak között napirenden voltak a verekedések, civakodások.

Ot évvel ezelőtt, 1898. április 10-én este 9 órakor Márkiné a szomszédban lakó Soki Lajosnál volt látogatásban, amikor onnan hazatért, jajveszékelve futott az utcára, mert az urát a belső szoba mestergerendáján felakasztva találta. A meztelenre vetkőzött öreg ember lábujjal majdnem a földet érték és mellette egy feldőltszármoly volt. A szobában vérnyomok voltak és az ágyon egy vérral áztatott párnahuzat. Találtak ott még egy idegen sétatobot is, amelyről később megállapították, hogy az Bóna Mihály tulajdona. A kötél, vagyis inkább egy vastag zsineg kétszeresen volt a holttest nyakára kötve és pedig csomós kötéllal, a gerendán pedig a holttest sulya által keletkezett barázda mellett egy másik barázdát is fedeztek fel.

Csakhamar megjelent a hatóság embereivel Molnár Ignác orvos, aki konstatacióval, hogy a halált fulladás idézte elő. Az asszonyt gyanuba fogták, le is tartóztatták, de mert semmi súlyosabban terhelt bizonyíték nem volt ellene, 1898. május 4-ikén az eljárást megszüntették és a szabadon bocsátott asszony, mint egyetlen örökös, átvette elhalt férje vagyonát.

A férj rokonai, akik az özvegyet nem szívesen látták mint örökös, a bíróság határozatában nem nyugodtak meg, utána jártak a rejtélyes ügynek és négy év alatt annyi bizonyítékot gyűjtöttek össze, hogy a rendőrség az újabb gyanúk alapján nemcsak az özvegyet, hanem ennek két testvérét, Bóna Józsefet és Bóna Mihályt, később pedig az asszony kedvesét, Nemes Sándort is letartóztatta. Valamennyit gyilkosság és abban való bűnrészeség miatt vád alá helyezték. A törvényszék elrendelte a vádlottak elmeállapotának megfigyelését és az orvosszakértők csakis Bóna Mihályról konstatacióval, hogy korlátolt eszű ember.

Ma tárgyalta az ügyet a pestvidéki büntető törvényszék, mint esküdtbíróóság. A tárgyaláson dr. Rénay Kamil táblai bíró elnökölt, a vádlottak védelmét pedig dr. Weisz Odón látta el.

A négy vádlott a bizonyítékok hatása alatt beismerte, hogy Márki András nem volt öngyilkos, hanem ők ölték meg. Nemes Sándor elmondta, hogy őt az özvegy testvére, Bóna József figyelmeztette arra, hogy jó lenne az öreget eltenni a láb alól, mert így az asszony örökölne utána, aki nagyon hálás lenne, ha a vén urától megszabadítanák. Nemes hajlandó volt a gyilkosság elkövetésére és mindjárt meg-

beszéltek a terveket is. Eszerint Márkiné távozik hazulról, de a lakás ajtaját nyitva hagyja, hogy ők szabadon „dolgozhassanak”. Mikor betörték a szobába, az öregember az ágyban feküdt. Veük volt Bóna Mihály is. Az öreget fölverték, kirántották az ágyból, a belső szobába vitték, ott felakasztották a mestergerendára és mindent úgy intéztek el, mintha a meggyilkolt öngyilkos lett volna. Természetesen mindez az asszony tudtával, sőt annak a rábeszélésére történt.

Ugyanígy mondta el a gyilkosság részleteit a két Bóna-testvér is, csak azt tették hozzá, hogy magát az akasztást Nemes Sándor egyedül végezte. Maga az asszony már nem ennyire töredelmes. Beismeri ugyan, hogy panaszkodott testvéreinek az urára, hangoztatta is, hogy jó volna, ha erőszakos uton megszabadítanák tőle, sőt azt is tudta, hogy a testvérei ebben megállapodtak, de ő nem bujtogatta őket, sőt arról sem tudott, hogy mikor és hogyan akarják a gyilkosságot elkövetni.

Ezután a tanúk kihallgatására került a sor. Itéletet holnap hoz a bíróság.

ELITE kávéház Asztalos Sándor-u.

Ma és a következő napokon fellépte a

Folie Caprice

közkedvelt komikusának

Grünau Poldinak

ki a berlini Wintergarten kedvence volt.

Teljesen új műsor! Új bohózat!

Álarcosbál.

Nagy dalbokréta összes személyzettel.

Kácsa cigány első fellépte.

Raab Eleki,

a bájos tánc és Cacke-Walke táncosnő.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri

Az igazgatóság.

Kitűnő ételek, italokról és pontos kiszolgálásról gondoskodik

1970

Lóvy Ignác.

Kezdeté 8 órakor. Belépti-díj I-ső sorok 50 kr., II. 30 kr.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közkönyv távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 14.

Döntés. Buzakinálát jó, vételkedv élénk. Nyugodt irányzat mellett 70,000 métermázsa került forgalomba, változatlanul tartott áron. Egyéb gabonanevek váltózatlanok. Időjárás szép.

Esti tőzsde. Páris változatlan.

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.52— 7.53
Buza 1904. áprilásra	7.75— 7.78
Rozs októberre	6.23— 6.24
Rozs 1904. áprilásra	6.50— 6.51
Zab októberre	5.45— 5.46
Zab 1904. áprilásra	5.74— 5.75
Tengeri szeptemberre	6.22— 6.24
Tengeri 1904. májusra	5.48— 5.49
Répe szeptemberre	—

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A sóhivatali sikkasztás. Az aradi sóhivatalnál elkövetett sikkasztás ügyében szombaton lesz a főtárgyalás a törvényszék előtt. Grau Lajos vádlott betegsége miatt már több ízben el kellett a tárgyalást halasztani. A főtárgyalás elnöke Fábian Lajos dr. ítélőtáblai bíró lesz, szavazóbírák Földes János és Köller János, közváltó, Messlénys Antal dr. kir. ügyész, védő Deutsch Izso dr.

§ Pintye Györgyöt újra vizsgálják. A hírhedt aradi pénzhamisító, kit elmebaj miatt engedték ki fogságából s újabb manipulációi után Aradról ismét a nagyváradi fogházba vitték. Ismét megvizsgálják. A törvényszéki orvosok véleménye szerint Pintye György nem gyógyult ki elmebetegségéből s tegnap kihirdette a törvényszék vádtanácsa előtte, hogy újból megvizsgálják. Pintye György védője dr. Várai Odón ügyvéd.

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papirkereskedése, Aradon, Andrassy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-p)

Az izraelita ünnepekre való makzók

és

imakönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók.

A tanuló

ifjúság

szíves figyelmébe!

Kiváló minőségű iskolai taneszközök, u. m. füzetek, léniák, körzők, rajztömbök, a legjobb gyártmányu radirgummi-fajok, ceruzák, tuss festékek, ecsetek, valódi flumel és péterfalvi rajzpapír stb. minden pontosan a tanintézetek előírása szerint. Magyar készítmények.

Mindenből csak legjobb gyártmányok!

Használt

iskolakönyvek

óriási mennyiségben, kitűnő állapotban kaphatók!

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat,

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehető.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára.

Telefon 385. sz.

CSARNOK.

Fa, aminek lelke van.

Ira: Szinéri György. (4)

(Folytatás.)

Ti derék filliszterek, akik nap-nap után élvezitek az élet apró örömeit, esztek, isztok, mulattok, szórakoztok, pénzt, vagyont, kincseket gyűjtötök, úgy, hogy elmondhatjátok: az én életem, az én tulajdonom, ezalatt én gyakorlom az unalmas etudé-öket, a trillákat, a fiageolotokat, kitanulom, kikutatom egy hangszer sajátosságait, azért, hogy a nagy szellemek gondolatait a zene nyelvén méltóan tolmácsolhassam. És ami alatt én ezt tolmácsolom, kilopom lelketekeket, a saját énekekből, kiragadom a föld gözköréből, feledtetem fájdalmatokat, a megvetett szerelem kínját — balsorsotok minden ugásait . . . hitetek szennyét, mindent. És amint bűvész átvarázslom lelketekeket, a lelkesezés tüzen, nemessé, tisztává, aminőnek ti magatok is szeretnétek . . . Ezt tudom én, a művész . . . Ezért ti nekem adósaim vagytok . . . En szuverén vagyok, az én hatalmam Istentől való, mint a királyokké . . . Tiszteljétek, adózzatok! . . . Az élet, a bölcsészet igazsággal megsebzik szíveteket, én balsamot öntök arra . . . Léteket: börtön. En fölnyitom zárait . . . Boruljatok elem és hódoljatok! . . .

Körülbelül ilyesmiket mondott a művész, aki épp befejezve játékát, kecses, alig észrevehető fejbicentéssel nyugtázta a válogatott, a meghívott közönség tetszésének lelkesült kitörését. Mert, amikor nagy művészek fejet hajtanak, nem azt jelenti, hogy: köszönöm az elismerést, hanem azt elfogadom: a hódolatot! . . . A színhely, a siker, a diadal színhelye: egy német uralkodó herceg udvara volt.

Aki, megfélemezve az udvar rideg illemformáiról, legnagyobb elragadtatással tapsolt, maga a herceg volt: egy huszonnyolc éves nyulánk, sápadt, ifju legény ember, simára beretvált arca, levetve az örökös méltóság és örökös unalom jegesült formáját, lelkesültséget fejezett ki. Az udvar jó értesült benfentesei tudták, hogy serenissimus valósággal rajong a „belle hongroise“-ért; sőt holmi morganatikus házasságot sem tartanak lehetetlenségnek . . . A művész, a ki nem volt más, mint Dani Teodora, már ekkor Németország két három nagyvárosában hangversenyezett. Jóakarói tanácsára legelőször Párisba készült, mert hát mégis csak a szélső nyugat a virtuózok nagyságának fokmérője. Onnan Londonba és

csak azután szándékozott Németországba jönni. Hogy Németországban kezdé turáját, annak okát abban a fényben s abban a sóvár pillantásban lehetett találni, amely a serinissimus szemében lángot vetett. Ugyanis a serinissimus a zene világában mint nagy műértő és mecénás volt ismeretes, aki több nagy virtuóz és zeneköltő pertu barátja, művésznők és énekesnők fölfedezője és pártfogója volt.

Teodorának eredetéről senki se tudott bizonyosat. Sokan azt hitték, hogy amerikai, mások orosznak vélték. Egy pár rendőrhivatalnok, akik az utlevelével bibelődtek, tudták, hogy Erdélyben született, valahol a román határ közelében. Hogy minő vallásu, hogy be van oltva — bár fontos körülmények — semmiséggé törpültek azok előtt, akik ennek a fiatal hölgynek szeméi közé néztek. Csoda szép volt. Remek arcú, szenvedélyes szemek, duzzadt és mégis finom ajkak, élénk, beszéd közben örökké változó arcjáték, amin a kedély — mint tenger sikkján az égbolt fénye és boruja — örök változatban tükröződött.

A hangverseny estéjén egy vad idegen ember jelentkezett a hercegi palotában. Hona alatt egy hegedű tokot szorongatott és Teodora után kérdezősködött. No, azzal most nem beszél. De nem is sürgette. O csupán arra kérte a lívrébe bujtatott harisnyás alakok egyikét, jutatlak eme levélkét a művésznek kezeihez. A dolog igen sürgős és igen fontos.

Ah, bizonyosan valami várva várt hangszer! . . .

Teodora az egyik szünet alatt fölbontotta a levélkét, miután arról értesült, hogy aki hozta, nem gyanúsítható tolokodás szándékával. Mert őt is, mint sok ifju és szép nőt, akik a nagy közönség előtt szerepelnek, az imádok egész raja ostromolta, versben prózában és ékszerekben . . . Már a cím is fölébresztette kíváncsiságát. Magyarul volt. — Tartalma csupán ennyi: Tisztelt művész! Esedezem néhány percnyi kihallgatásért. Két ember sorsa, boldogsága függ tőle. Szolgája: Cipős Mátyás.

— Oh, Mátyás mester! . . . eressze lakásomra előadás után — mondá a lakájnak — de addig is bocsássa be s adjon helyet neki valahol a terem hátsó részében . . . Hadd vegye ki részét ő is a diadalból . . .

A herceg kérdő arca arra bátorította Teodorát, hogy közölje vele a levél tartalmát. Hogy aki utána kérdezősködik, honfitársa és az ő remek hegedűjének készítője.

— Ah, ah, — a mester . . . Néhányan az uraságok közül hátra is néztek.

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

Szeptember 15. Kedd. Róm. kath. naptár: Nikoméd. — Protestáns naptár: Nikoméd. — Görög-keleti naptár (szeptember 2.): Mamant. — A nap két 5 óra 22 perckor, nyugszik 5 óra 55 perckor.

Kölossey-köayvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^{1/2}—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepepekon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége mellett állésterom

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

Szeptember 19. A pécskai Kossuth-szoboralapot kezelo bizottság táncmulatsága (Nagyvendéglő)

Szeptember 22. Kőrjegyzőválasztás Világoson.

NYILTTÉR.*

Csalhatatlan csodás eredmények.

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

London.

Évek óta használom az ön Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító-teáját, mert csak ez tudott megszabadítani erős reumától.

Tisztelettel Dorn C. F.

London 46. Museum Street, a British Museum mellett.

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Oroszmező.

Nem mulaszthatom el Nagyságodnak leg-tiszteletteljesebb köszönetemet kifejezni a küldött Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teáért, miután két teljes esztendő keresetlő lábaimon rettenetes reumával kínlódtam és az ön vértisztító teájanak használatát által ettől megszabadultam, amit tehát most és a jövőben a közönségnek tudomására hozok.

Lekütelezettje

Ruhestörer Henrik, adóbeszedő.

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerterekben és drogueriekben.

Aradon főraktár: Földes Kólemen és Harjes Árpád gyógyszerteráiban. 1569—VII.

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCZBORE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitünő összeállítású és most már az egész műveit világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrrákát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massazshoz használva eltünttet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1569

Margit szappan 70 fillér. Margit poudér 1 kor. 30 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerteráiban és drogueriaiban.

Apátfalván: Tar Imre, Battönyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangor Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Armin, Elekén: I. J. Pekker István, Földeseken: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kovermosen: Schlögl Pál, Kungolán: Fejes Lajos, Kurucson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácsbázan: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzócs Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankotán: Posevitz Gusztáv, Pityvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Geza urak gyógyszerteráiban.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Földbirtokra és aradi belvárosi szí- bérházakra

lárd építményü a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcsönöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40%, és 50 éves törlesztésre, (amortisátóra), melyek általunk készpénzben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozással a fenti értesítésre, ugyszintén a t. birtokosság által évek sorain keresztül elismert szolid és sikeres kiszolgálásomra, kérem a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönséget, hogy ügyeivel úgy mint eddig, ezentul is bizalommal forduljon hozzám, elveim maradnak a régiék.

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, a conversálást elintézem, díjjaim a kifizetésekor lesznek a kölcsönből levonva.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet

1950

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (gabona-piacz) I. emelet.

Egy

Aradhoz közel fekvő

15.000 lakossal bíró élénk for-
galmú városban egyfakereskedés
azonnal eladó.Bővebbet a kiadóhivatal-
ban. 1963Arad legnagyobb
óra és ékszerraktára.Iskolás deákok részére pontosan
járó órák 5 koronától kezdve
kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

Órák és ékszerésznél
ARAD, TEMPLOM-UTCZA
Minorita-palota.Tört arany, ezüst és
zálogcédulák 1897
a legmagasabb árban megvételük
vagy becséreltetik.

Legelőcsőbb bevásárlási forrás.

TORLESZTÉSES

Pénzkölcsönöket

közvetíték a legelőnyösebb feltételek mellett, földbirtokokra és
városi bérházakra 4-3, 4-5, 5 és 5-5% kamatlábbal

20, 25, 30 és 50 évi visszafizetésre

(amortizációra), féléves részletekben, melyben úgy a kamat,
mint a tőke törlesztése bennfoglaltatik.Elvtem a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönség szolid és
gyors kiszolgálása.A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek
teljes névértékben fizettetnek ki. Előleges költségek
nincsenek, díjazásom utólagos. Bővebb felvilágosítással szolgál

HERCZOG SANDOR,

1984 Aradon, Weitzer János-utca 15, ajtó 7.

Hirdetmény.

Az aradi helyőrségi élelmezési bizottság sertészsir és sza-
lonna szállítására 1903. évi szeptember hó 19-én délután 3 óra-
kor árlejtést tart.Havonta körülbelül 2000 klg. zsir és 300 klg. szalonna
szükségeltetik.Az összes hentesek és nagykereskedők részt vehetnek ezen
árlejtésen.

Csak első minőségű áru fogadtatik el.

A szállítás az aradi várba értendő.

A bélyegnélküli írásbeli ajánlatok levél alakban, szóljanak
lehetőleg egy egész évre és 1903. évi szeptember hó 18-ig a
fenti bizottsághoz benyújtandók.A fizetés egyszer havonta a bizottság saját pénztáránál
eszközöltetik.Az ajánlattevők kötelesek írásban kinyilatkoztatni, hogy a
szállítási feltételeket ismerik.

Bővebb felvilágosítást nyujt:

Geisler Kázmér,
főhadnagy, kezelő-tiszt.

1992

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más
esetben feleslegessé váló buterokat po-
tom áron eladni, megveszem én azokat,
ugyszintén

uraságotól levetett ruhákat

a legelőnyösebb árban.

Kívánatra hához is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal
szemben. 1471Walter von Gizycki
Triest I.

Törvényesen bejegyzett cég.

Osztr. Postatakarék sz. 862.194. Nagy. Postatakarék sz. 9966.

Kávé-és Thea

Elszállítás. 1917

Árjegyzék kívánatra az Osz-
trák Magyar Monarchia minden nyelv-
vén bérmentesen küldetik.

KINTZLER ZOLTAN

Cronometer műórák és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1897

Pontos és szolid kiszolgálás!

5% a FMKE javára.

5% a FMKE javára.

Nincs jobb mint

a Meer Mór és Fia-féle

„FMKE“ szobapadló-lakk,

mely rögtön szárad, szagtalan és mosható, világos sárga, sötét sárga és
mahagoni barna színekben. — 1 kilós dobozokban ára 1 frt.

Mosható

1998

„FMKE“ parkettamáz,

mely használatra teljesen kész s nagy előnye, hogy nem kell kefélni. Kapható 1 frt 20
kr., 65 kr. és 35 kros dobozokban

Meer Mór és Fia

festékkereskedésében

és minden fűszerüzletben, ahol csakis fenti néven kérendő.

5% a FMKE javára.

5% a FMKE javára.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Egy 4 esetleg 5 szobás**

lakás november hó 1 ére olcsón kiadó, Halász-utca 27. 1968

Kiadók

november 1-től két és háromszobás uri lakások, Teleky-utca 24. 2000

Kétezer hold

erdőterület makkoltatásra kiadó.

Bővebbet: Deutsch Vilmos,
Taucz. Telefonszám 4. 1959

Zrinyi-utca 4/c. számú**házban****négy szoba**

és mellékhelyiségekből álló

utcai lakás kiadó.

Bővebbet ugyanott. 1958

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

és hozzávaló legjobb minőségű gumi csövek gyári áron. A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

és hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadtnak

Intelligens családnál

2—3 fiatal ember kitünő ebéd és vacsora kosztot kaphat előnyös feltételek mellett, a Szabadság-tér közelében. — Czim a kiadóhivatalban. 1993

Jó forgalmu korcsmaüzlet,

tekepályával, kerthelyiséggel, engedélyvel, más vállalat miatt jutányosan eladó. Bővebbet Sario-utca 8. szám. 1969

833—1903. szám.

M kir. állami gyermekmedékhely Arad.

Zárt ajánlati versenytárgyalás.

Az aradi m. kir. gyermekmenhely igazgatósága folyó évi szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor saját iroda helyiségében (kiskarika utca 7.) téli ruha fehérnemű és lábbeli biztosítása iránt zárt ajánlati versenytárgyalást tart.

Mire vállalkozni óhajtok felhivatnak azzal, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat, 200 korona bánatpénz csatolása mellett fenti időpontig annál is inkább mutassák be, mert az elkésve érkező és pótajánlatok figyelembe vételét nem fognak. Az ajánlatban kiteendő, hogy a vállalkozó a feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti.

E helyütt megemlítjük, hogy circa négyszáz (1—15 éves) gyermek részére téli kabát, téli felső ruha, ing, fiu alsó nadrág flaner leány alsó szoknya, harisnya, téli leány kendő, fiu sapka és cipő szükségeltetik.

Ezen ruházati cikkek honi gyártmányból állítandók ki. Szállítási határ idő folyé év november hó 1-ső.

Ezen jogügyeletről kifolyó minden néven nevezendő költség a vállalkozót terheli.

Ruhaneműek és cipő árakra külön-külön ajánlat is tehető.

A határidő elmulasztásának minden napja után 20 korona kötbér fizetendő.

A szállítandó ruhaneműek és cipő árak mintái a hivatalos helyiségben naponként d. e. 9—11 óráig megtekinthetők; a hol a szükséges egyéb felvilágosítások is megfoghatnak adatni.

Kelt Aradon, 1903. év szeptember hó 14-én.

Dr. Leitner Ernő, s. k.

1999

igazgató-főorvos.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatásu, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arczisztátalanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RosnyaiMátyás, Táber Gyula (Gá) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferenc és Társa műszerészknél Arad, Deák Ferenc utca 89. 1946

Okl. tanítónő

korrepetitori állásra ajánkozik, valamint magán-tanulók oktatását elvállalja, úgy elemi, mint polgári osztályokra. — Czim a kiadóhivatalban. 1994

Brassay Testvérek

22 év óta fennálló

fűző üzlete

nagy vevőkörrel,

szabad kézből eladó.

Értekezhetni az üzletben. 1980

Egyben tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az üzlet azért teljes üzomben van és igen jutányosan számítnak mindent tisztelt vevőinknek, amiért is kérjük szives megrendeléseikkel szerencsésíteni.

Kész butor eladás!

Minden háztartásnál legfontosabb tényező a szép, a jó

BUTOR

És mert a szép és jó butor olcsón, csakis a készítőnél szerezhető be: s kérem a n. é. közönséget, hogy BUTOR szükséglete fedezése végett hozzám, mint készítőhöz bizalommal fordulni sziveskedjen.

Varga József

asztalos mester. 1890

Arad, Kápolna-utca 6.

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezere, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Hirdetések

AS

Aradi Közlöny Naptára

1904. évfolyamára

már elfogadtak.

Az Aradi Közlöny előfizetői ingyen kapják és más uton meg nem szerezhető.

Hirdetési díj: egy egész oldal 40 kor., egy fél oldal 80 kor., egy negyed oldal 20 kor.